

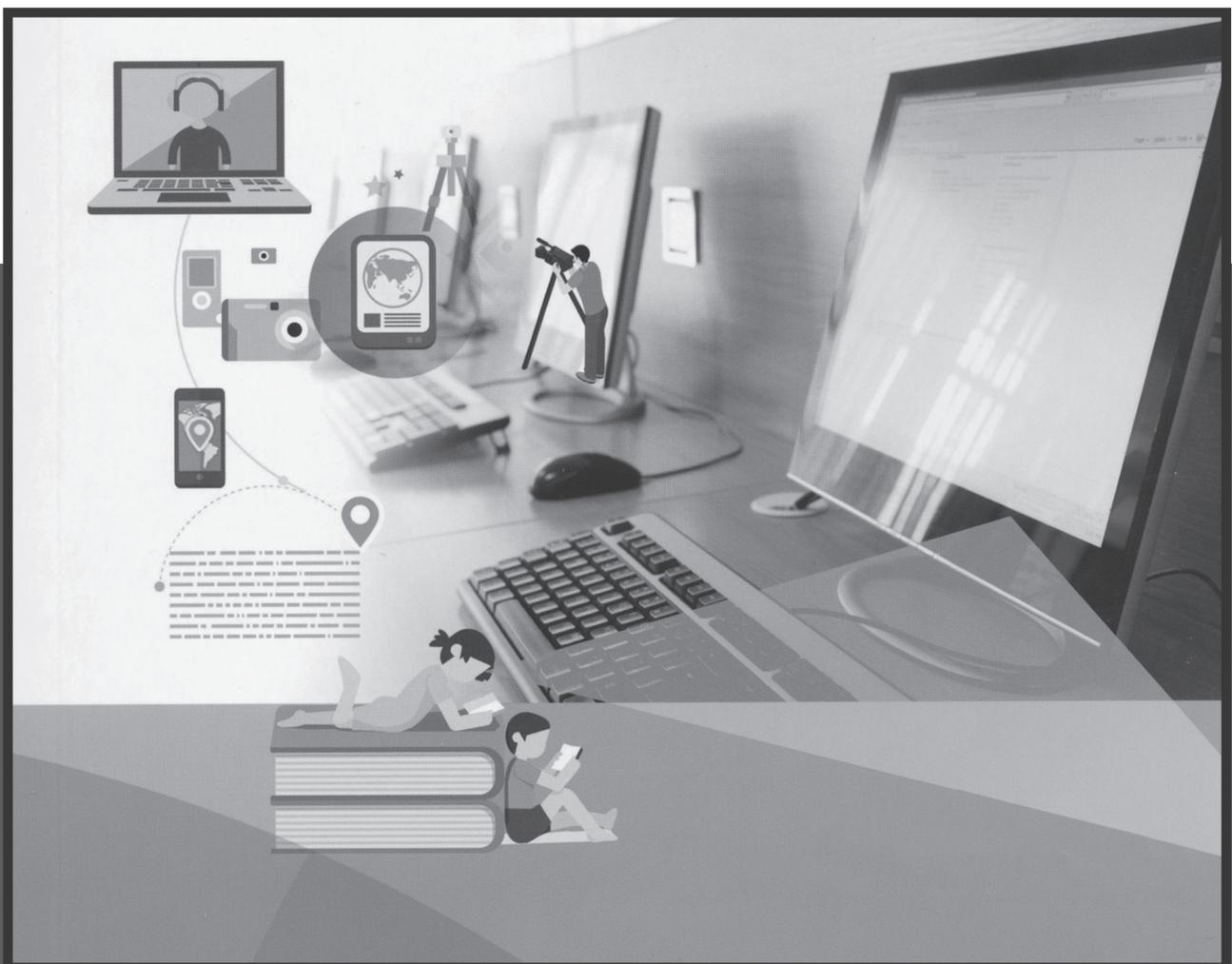
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การสอนเสริมครั้งที่ 1
หน่วยที่ 1 - 8

เอกสารโสตทัศนชุดวิชา

20301

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

Educational Technology and Communication

สงวนลิขสิทธิ์

เอกสารโสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา การสอนเสริมครั้งที่ 1
จัดทำขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่นักศึกษาในการสอนเสริม

จัดทำต้นฉบับ : รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา ทวีกุลทรัพย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ
รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา โตโพธิ์ไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.ศันสนีย์ สังสรรค์อนันต์

บรรณาธิการ/ออกแบบ: หน่วยผลิตสื่อสอนเสริม ศูนย์โสตทัศนศึกษา
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา

จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พิมพ์ครั้งที่ 1 ภาค 1/2562 พิมพ์ใหม่

แผนการสอนเสริม

ครั้งที่ 1

การสอนเสริมชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

การสอนเสริมครั้งที่ 1 หน่วยที่ 1 - 8

รายชื่อหน่วยที่สอนเสริม

หน่วยที่ 1	สามัญทัศน์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
หน่วยที่ 2	เทคโนโลยีและสื่อการศึกษากับการศึกษา
หน่วยที่ 3	การจัดระบบและออกแบบระบบทางการศึกษา
หน่วยที่ 4	พฤติกรรมและวิธีการทางการศึกษา
หน่วยที่ 5	สภาพแวดล้อม การจัดการ และการประเมินทางการศึกษา
หน่วยที่ 6	การสื่อสารการศึกษา
หน่วยที่ 7	สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา
หน่วยที่ 8	สื่อโสตทัศน์เพื่อการศึกษา

แนวคิด

1. เทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการ เป็นระบบการประยุกต์ผลิตผลทางวิทยาศาสตร์ (วัสดุ) และวิศวกรรมศาสตร์ (เครื่องมืออุปกรณ์) ผสมผสานแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ (วิธีการ) และปัญญาทัศน์ (การหยั่งรู้และผุดรู้) มาใช้ในการศึกษาเทคโนโลยีการศึกษาพัฒนาตามแนวคิดของกลุ่มนักการศึกษาและนักจิตวิทยา ขอบข่ายเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ครอบคลุม ขอบข่ายเชิงสาระ ประกอบด้วย การจัดระบบและออกแบบระบบ พฤติกรรม เทคนิคและวิธีการ การสื่อสาร และจัดสภาพแวดล้อม การจัดการองค์ความรู้และการเรียนการสอน และการประเมิน ขอบข่ายแนวนอน ครอบคลุม การบริหารการศึกษา วิธีการทางการศึกษา และการบริการทางการศึกษา และขอบข่ายแนวลึก ครอบคลุม การใช้เทคโนโลยีการศึกษาในระบบโรงเรียน การใช้เทคโนโลยีศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาทางไกล การเผยแพร่และการฝึกอบรม และการศึกษาภาควันตภาพ

2. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีความหมาย 3 นัย ตามช่วงระยะของการพัฒนา คือ (1) หมายถึง โสตทัศน์ศึกษา เป็นเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารการศึกษาโดยตรง (2) หมายถึง การประยุกต์พฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยาเป็นหลักเพื่อให้ได้วัตถุประสงค์ และวิธีการศึกษา และ (3) หมายถึง การประยุกต์สรรพวิทยาการทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มพฤติกรรมศาสตร์ และกลุ่มสารสนเทศศาสตร์ เข้ามาประสมประสานกันอย่างเป็นระบบให้มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการศึกษา

3. ระบบเป็นองค์ประกอบหลายองค์ประกอบมารวมกันเป็นโครงสร้างที่แน่นอนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบอย่างเป็นระเบียบระบบ องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบทำงานเป็นอิสระแต่มีปฏิสัมพันธ์กันเกี่ยวเนื่องต่อกัน การจัดระบบการศึกษา เป็นการวางแผนและพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบด้วยการกำหนดขั้นตอนของการจัดระบบ ขั้นตอนของการจัดระบบทางการศึกษามี 4 ชั้น คือ ชั้นวิเคราะห์ระบบทางการศึกษา ชั้นสังเคราะห์ระบบทางการศึกษา ชั้นสร้างแบบจำลองระบบทางการศึกษา และชั้นทดสอบระบบทางการศึกษา

4. พฤติกรรมทางการศึกษา หมายถึง การกระทำนักรบริหาร นักวิชาการ และนักบริการ ในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอน วิธีการทางการศึกษา หมายถึง วิธีการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบของนักบริหาร นักวิชาการ และนักบริการ

5. การจัดสภาพแวดล้อม เป็นการจัดสภาวะของโรงเรียนที่เกิดจากการร่วมมือกันของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การจัดการทางการศึกษา เป็นการดำเนินการของกลุ่มบุคคลเกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ และการประเมินทางการศึกษา เป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วยการวัด และเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน

6. การสื่อสารการศึกษา เป็นกระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การฝึกอบรมจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยผ่านสื่อหรือช่องทาง เพื่อให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่ง วิธีการสื่อสาร การสื่อสารการศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ วิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคล และวิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลกับกลุ่มบุคคล เครื่องมือสื่อสารการศึกษา ครอบคลุม เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านสื่อโสตทัศน์ ด้านสื่อมวลชน และด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร

7. สิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา เป็นสื่อที่ใช้ระบบการพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นแผ่นกระดาษหรือวัสดุใดๆ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่มีลักษณะเหมือนต้นฉบับแล้วนำมาใช้ในการเรียนการสอนเล่าเรียน การหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นหรือได้ความรู้ ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือเล่ม และสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ

8. สื่อโสตทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นสื่อที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนโดยผ่านประสาทสัมผัสทางหูและทางตาโดยการได้ยินและมองเห็น สื่อโสตทัศน์มี 3 ประเภท คือ สื่อโสตทัศน์ที่ให้ความรู้และประสบการณ์ทางหูทางตา และแบบสื่อประสม

วัตถุประสงค์

1. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมายและพัฒนาการ ระบุเกณฑ์ อธิบายขอบข่าย บทบาท และปัจจัย และแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีการศึกษาได้ถูกต้อง
2. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมายและขอบข่ายของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คาดการณ์ ปฏิสัมพันธ์ อิทธิพล และผลกระทบระหว่างมิติสัมพันธ์ และอิทธิพลของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่มีต่อระบบการศึกษาได้ถูกต้อง
3. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมายและพฤติกรรมระบบ ความหมายและความสำคัญขององค์ประกอบ ระดับ ขั้นตอน และการยกตัวอย่างของการจัดระบบการศึกษา ความหมาย ความสำคัญ และระบุนขั้นตอนของการออกแบบระบบทางการศึกษาได้ถูกต้อง
4. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมายและขอบข่ายของพฤติกรรมและวิธีการทางการศึกษาได้ถูกต้อง
5. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ ประเภท การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อธิบายความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายการจัดการทางการศึกษา และอธิบายความหมาย ความสำคัญ ประเภท และขั้นตอนและเครื่องมือการประเมินได้ถูกต้อง
6. นักศึกษาสามารถอธิบายสามัญทัศน์การสื่อสารการศึกษาเพื่อการศึกษา บทบาทการสื่อสารการศึกษา และวิธีการและเครื่องมือการสื่อสารการศึกษาได้ถูกต้อง
7. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ ประเภท รูปแบบ แนวทางการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการสอน การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ใช้สอนโดยตรง และการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ให้ความรู้ได้ถูกต้อง
8. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ ประเภท รูปแบบ การเลือกใช้สื่อโสตทัศนประเภท แผนภูมิ แผนภาพ กราฟ ภาพนิ่ง และเสียงเพื่อการศึกษาได้ถูกต้อง

กิจกรรมการสอนเสริม

1. ประเมินผลก่อนและหลังการสอนเสริมโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
2. ฟังการบรรยายและอภิปรายร่วมกัน

สื่อสอนเสริม

1. เอกสารการสอนชุดวิชา
2. แบบฝึกปฏิบัติ
3. เอกสารโสตทัศนการสอนเสริมครั้งที่ 1
4. แบบประเมินผลความคิดเห็นของนักศึกษาที่เข้ารับการสัมมนาเสริม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนเสริม
2. ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
3. ประเมินผลจากการสอนเสริมจากแบบประเมินการสอนเสริมของสำนักบริการศึกษา

แบบประเมินตนเองก่อนรับการสอนเสริม

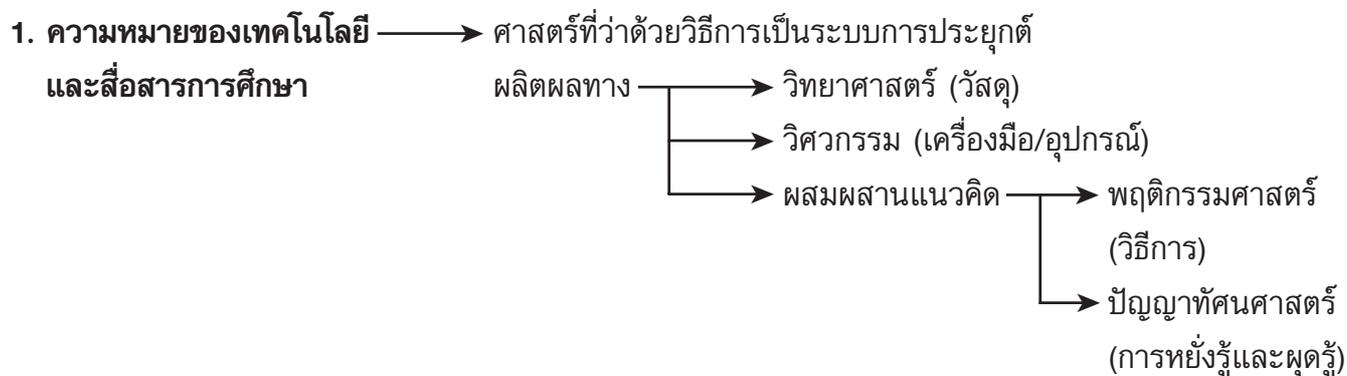
ครั้งที่ 1

ชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คำชี้แจง จงใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และใส่เครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

- _____ 1. เทคโนโลยีการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวัสดุและอุปกรณ์
- _____ 2. กลุ่มพัฒนาการนิยามหรือพัฒนาบาท เชื่อว่าเทคโนโลยีการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนของผู้เรียน
- _____ 3. องค์ประกอบหลัก หมายถึง องค์ประกอบที่ทำให้ระบบดำเนินไปอย่างราบรื่น
- _____ 4. การวิเคราะห์ระบบการศึกษาเป็นการหาข้อมูลของระบบ หรือการดำเนินงานที่เป็นอยู่ปัจจุบัน
- _____ 5. ระบบการศึกษาทางไกลแผน มสธ. 2543 ควรมีชั้นพัฒนาชุดการสอนทางไกล
- _____ 6. พฤติกรรมด้านคุณลักษณะสำคัญของนักบริหาร คือ ความขยันและอดทน
- _____ 7. วิธีการด้านวิชาการ เป็นวิธีการปฏิบัติตามหลักการ เป็นขั้นตอนอย่างมีระบบของนักวิชาการ ผู้สอน และผู้เรียนเกี่ยวข้องกับวิธีการพัฒนาหลักสูตร วิธีการสอน และวิธีการเรียน
- _____ 8. สภาพแวดล้อมจิตภาพ หมายถึง ความจรรโลงใจและความประหยัด
- _____ 9. ขอบข่ายของการจัดการทางการศึกษา คือ การแก้ปัญหาทางการศึกษา
- _____ 10. แบบจำลองการสื่อสารของ เดวิด เบอร์โล คือ S - P - R - C
- _____ 11. วิद्यุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร
- _____ 12. สื่อสิ่งพิมพ์ใช้เป็นหลักฐานทางวิชาการและกำหนดแหล่งอ้างอิงที่มาของข้อมูลได้ชัดเจน
- _____ 13. รูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา ประเภทหนังสือนิทานมีการจัดทำขึ้นจากรื่องราวที่มีการเล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ
- _____ 14. การเลือกสื่อโสตทัศนควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และใช้ร่วมกับสื่ออื่นได้หลากหลายสื่อ
- _____ 15. แผนภูมิแบบสายธารเริ่มจากหน่วยย่อยแล้วมารวมกันเป็นหน่วยใหญ่เหมือนกับแม่น้ำสายหลักหลายๆ สายไหลมารวมกัน

หน่วยที่ 1 สามัญทัศน์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

2. พัฒนาการของเทคโนโลยีการศึกษา

- โซฟิลต์ → การสอนแบบบรรยาย/เสวนา
- โซเครติส → การสอนแบบถามตอบ
- อาบิลลาร์ด → การสอนเชิงพุทธิปัญญา
- โคมินิอุส → หนังสือ “โลกในภาพ” หนังสือเล่มแรกมีภาพประกอบ
- แลงแคสเตอร์ → นักเรียนสอนเพื่อนนักเรียน
- เฟสตาลอชชี → การเรียนจากประสบการณ์ตรง
- พรอยเบล → การสอนอนุบาลศึกษา
- แฮร์บาท → ขอบข่ายวิชาชีพศึกษาศาสตร์
- ธอร์นไวด์ → วิทยาการการสอน
- ดิวอี้และคิลแพทริค → การสอนแบบโครงการ
- การสอนแบบโปรแกรม
- ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ → การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
- การศึกษาทางไกล
- การศึกษาภาควันตภาพ

3. ความหมายนวัตกรรม (Innovation) → สิ่งใหม่อาจเป็นแนวคิด ทฤษฎี หลักการระบบ (กระบวนการหรือขั้นตอนและวิธีการ) กลไก (ข้อบังคับ ระเบียบ แนวปฏิบัติ และข้อปฏิบัติ) และสิ่งประดิษฐ์

4. เกณฑ์การพิจารณานวัตกรรม

1. พัฒนาขึ้นจากการประเมินหรือวิเคราะห์ความต้องการ
2. มีความใหม่ทั้งหมด หรือบางส่วน
3. ดำเนินการบนพื้นฐานการจัดระบบโดยอิงองค์ประกอบด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลย้อนกลับโดยอิง CIPOF Model

5. มีการเผยแพร่นวัตกรรม
6. เป็นที่ยอมรับส่วนหนึ่งของสังคม

5. ขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม (ต้นแบบชิ้นงาน)

ขั้นที่ 1	ศึกษาองค์ความรู้	ขั้นที่ 5	ร่างต้นแบบชิ้นงาน
ขั้นที่ 2	ประเมินความต้องการ	ขั้นที่ 6	รับรองและทดสอบ
ขั้นที่ 3	พัฒนากรอบแนวคิดต้นแบบชิ้นงาน	ขั้นที่ 7	ปรับปรุงและเขียนรายงาน
ขั้นที่ 4	ถามความเห็นผู้เชี่ยวชาญ		

6. ขอบข่ายเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

- ตามสาระ** —————> การจัดระบบและออกแบบระบบทางการศึกษา พฤติกรรมทางการศึกษา
วิธีการทางการศึกษา การสื่อสารทางการศึกษา สภาพแวดล้อมทางการศึกษา
การจัดการทางการศึกษา และการประเมินทางการศึกษา
- ตามแนวนอน** —————> การบริหาร วิชาการ และบริการ
- ตามแนวลึก** —————> การใช้เทคโนโลยีการศึกษาสำหรับการศึกษาในโรงเรียน นอกโรงเรียน
การศึกษาทางไกลและเผยแพร่ การฝึกอบรม และการศึกษาภาควันตภาพ

7. บทบาทของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

- เทคโนโลยีการศึกษาในฐานะองค์ความรู้
- เทคโนโลยีการศึกษาในฐานะเครื่องมือบริหาร
 - การเป็นเครื่องมือด้านการจัดระบบ การบริหาร เป็นเครื่องมือด้านธุรการ การบริหารบุคลากร
การบริหารวิชาการ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลากร
- เทคโนโลยีการศึกษาในฐานะเครื่องมือทางวิชาการ
 - การยัดสื่อคนเป็นหลัก และการยัดสื่อสิ่งของเป็นหลัก

8. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

- ภาพนึกเก่าของบุคลากรทางการศึกษา
- ความเชื่อในปรัชญาการศึกษา —————>
 - กลุ่มสารนิยม
 - กลุ่มจริยสุนทรนิยม
 - กลุ่มพิพัฒนาการนิยม
 - กลุ่มสวภาพนิยม

9. ความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้

- พฤติกรรมนิยม
 - เชื่อมโยงนิยม
 - วิทยนิยม
 - ประสบการณ์นิยม
 - วิศวกรรมนิยม
 - ปัญญานิยม
- กลุ่มเชื่อมโยงนิยม
 กลุ่มประสบการณ์นิยม
 กลุ่มพฤติกรรมนิยม
 กลุ่มจิตปัญญา
 กลุ่มภควันตภาพนิยม

10. การจัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียน

- การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง
- การให้ผู้เรียนทราบผลย้อนกลับทันที
- การให้ผู้เรียนได้รับการเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่เป็นความภูมิใจ
- การให้ผู้เรียนได้ใคร่ครวญและเรียนไปที่ละน้อยตามลำดับขั้น

11. แนวโน้มการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

- ด้านการบริหาร
- สถานศึกษาและการจัดสภาพแวดล้อม
- การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
- การเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงทางบ้านและทางโรงเรียน
- วิธีการเรียนการสอน
- การสนับสนุนของรัฐบาล
- การฝึกหัดครูและครุศึกษา
- การจัดแหล่งวิทยบริการและแหล่งสารสนเทศ

12. แนวคิดการนำเทคโนโลยีการศึกษาให้สอดคล้องกับพรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

- สอดคล้องกับระบบการศึกษาแห่งชาติ
 - บริบท
 - ปัจจัยนำเข้า
 - กระบวนการ
 - ผลลัพธ์
 - ผลย้อนกลับ
- พรบ. 2542 ครอบคลุมเทคโนโลยี
 - เทคโนโลยีพื้นฐาน
 - สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา
 - สารสนเทศเพื่อการศึกษา
 - วิทยบริการ

หน่วยที่ 2 เทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษา

ตอนที่ 2.1 สามัญทัศน์เทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษา

เรื่องที่ 2.1.1 ความหมายและขอบข่ายของเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษา

เรื่องที่ 2.1.2 ขอบข่ายของการศึกษา

ตอนที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษา

เรื่องที่ 2.1.1 มิติความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษา

เรื่องที่ 2.1.2 อิทธิพลของเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษาต่อการศึกษา

ตอนที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับระบบการศึกษา

เรื่องที่ 2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษาในระบบโรงเรียน

เรื่องที่ 2.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับศึกษานอกระบบโรงเรียน

เรื่องที่ 2.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษาตามอัธยาศัย

ไสตท์ศน์ # 2.2

สามัญทัศน์เทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษา

สามัญทัศน์เทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษากับการศึกษา

1. ความหมายของเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษา

เทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษา มีความหมาย 3 นัย ตามช่วงระยะของการพัฒนา คือ

1. หมายถึง ไสตท์ศน์ศึกษา เป็นเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารทางการศึกษาโดยตรง
2. หมายถึง การประยุกต์พฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยาเป็นหลัก เพื่อให้ได้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการทางการศึกษา
3. หมายถึง การประยุกต์สรรพวิทยาการทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มพฤติกรรมศาสตร์ และกลุ่มสารสนเทศศาสตร์ เข้ามาประสมประสานกันอย่างเป็นระบบให้มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการศึกษา มีขอบข่าย 7 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดและออกแบบระบบ (2) ด้านวิธีการ (3) ด้านพฤติกรรม (4) ด้านสารสนเทศและสื่อ (5) ด้านการจัดการ (6) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และ (7) ด้านการประเมิน

2. ขอบข่ายของเทคโนโลยีและสื่อสารทางการศึกษา

การศึกษามีขอบข่ายหลายด้าน ที่สำคัญ คือ

1. ด้านภารกิจการศึกษา ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และด้านการบริการ
2. ด้านระบบการศึกษา ได้แก่ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย การเผยแพร่และฝึกอบรม และการศึกษาทางไกล

2.1 ขอบข่ายด้านภารกิจการศึกษาขอบข่ายด้านภารกิจการศึกษา

มี 3 ขอบข่ายเหมือนกัน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหาร และด้านบริการ

2.1.1 ขอบข่ายด้านวิชาการการศึกษา ได้แก่ เนื้อหาสาระทั้งมวลของการศึกษา วิธีการให้ได้มาซึ่งเนื้อหาสาระต้องการ การรวบรวมและจัดเก็บ การจัดระบบเนื้อหาสาระ ได้แก่ หลักสูตรต่าง ๆ ระบบหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน รวมทั้งจิตวิทยาการเรียนการสอน และจิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น

2.1.2 ขอบข่ายด้านบริหารการศึกษา ได้แก่ ปรัชญา วิสัยทัศน์ นโยบายทางการศึกษาที่จะนำมาสู่ระบบการบริหารการศึกษาระดับชาติ ระดับสถาบัน การบริหารจัดการโรงเรียนและหน่วยงาน การจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

2.1.3 ขอบข่ายด้านบริการการศึกษา ได้แก่ แนวนโยบาย วิธีการ และช่องทางการให้บริการทางการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของระบบศึกษาในขอบข่ายการศึกษาด้านระบบการศึกษาต่อไป

2.2 ขอบข่ายด้านระบบการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอด สร้างสรรค์ และสังสมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของปัจเจกชนและสังคมในยุคต้น ๆ สังคมก็เล็ก วิทยาการก็น้อย วิถีชีวิตก็เรียบง่าย อาศัยอยู่ตามธรรมชาติ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์จากพ่อแม่สู่ลูก จากผู้ใหญ่สู่เด็ก และค่อย ๆ พัฒนามาเรื่อย ๆ ตามขนาดและความเจริญของสังคม เริ่มต้นจากยุคที่มนุษย์รวมตัวกันอาศัยอยู่ตามธรรมชาติ ยุคที่รวมตัวกันเป็นหมู่บ้านถาวร ยุคสังคมระบบวัด ยุคสังคมค้าขาย ยุคโรงงาน ยุคอุตสาหกรรม จนถึงยุคสังคมข่าวสารอย่างในปัจจุบัน ขอบข่ายประกอบด้วย (1) การศึกษาในระบบโรงเรียน (2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (3) การศึกษาตามอัธยาศัย (4) การเผยแพร่และฝึกอบรม และ (5) การศึกษาทางไกล

โสตทัศน์ # 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษา

3. มิติความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อกันใน 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (2) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามีอิทธิพลต่อการศึกษา และ (3) การศึกษามีอิทธิพลต่อเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามรายละเอียดของแต่ละมิติ ได้แก่ เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามี 7 มิติ ภารกิจการศึกษา มี 3 มิติ และระบบการศึกษามี 5 มิติ รวมเป็น 105 ลูกบาศก์แห่งมิติสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษา

4. อิทธิพลของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาต่อการศึกษา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ก็มีอิทธิพลต่อการศึกษาแตกต่างกันไปตามความเจริญของสังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคนั้น ๆ ในที่นี้จะแบ่งสังคมออกเป็นสามยุคใหญ่ ๆ ได้แก่

4.1 สังคมยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม

หมายถึง ตั้งแต่ยุคปฐมกาลสมัยที่มนุษย์อาศัยอยู่ตามธรรมชาติ รวมกลุ่มเล็ก ๆ อาศัยอยู่ตามถ้ำ รวมตัวกันเป็นหมู่บ้าน รวมตัวกันเป็นสังคมใหญ่ มีวัดเป็นศูนย์กลาง จนถึงยุคสังคมเมืองที่มีการติดต่อค้าขายถึงกัน เรียกว่า ยุคพ่อค้าเมือง (Mercantile City) การศึกษาได้เปลี่ยนจากวิถีธรรมชาติมาเป็นการศึกษากลุ่มใหญ่ที่มีครูเป็นผู้สอน และเป็นการสอนเนื้อหาสาระด้วยภาษาพูดและเขียน หน้าที่ผู้สอน คือ การถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งเป็นความรู้ความจำแก่ผู้เรียน ส่วนผู้เรียนก็มีหน้าที่จดและจำเนื้อหาสาระที่ครูสอน ดังนั้น ผู้ที่มีความสนใจในขอบข่ายเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาจึงมุ่งที่จะคิดค้น วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจและจดจำเนื้อหาสาระที่สอนได้ แต่ส่วนมากจะเป็นเทคโนโลยีและสื่อสารศึกษาด้านวิธีการ ดังต่อไปนี้

4.11 การสอนแบบบรรยายเปิดใจของกลุ่มโซฟิสต์ (The Elder Sophists) ประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล โดยเน้นการบรรยายและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเสวนาอย่างเปิดใจ

4.12 การสอนแบบสอบถามของโซเครตีส (Socrates) โซเครตีสมีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 470-399 ก่อนคริสตกาล เขาสอนโดยใช้วิธีใช้คำถามนำ เมื่อใช้คำถามเป็นชุด ๆ ที่วางแผนมาอย่างดีแล้ว ผู้เรียนก็จะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้สอนต้องการสอน

4.13 การสอนเชิงพุทธิปัญญาของปีแอร์ อบิลาร์ด (Pier Abilard) มีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1079-1142 ได้คิดวิธีสอนที่ผู้สอนเสนอข้อมูลทั้งสองด้านทั้งใช่และไม่ใช่ในเรื่องที่สอน แล้วให้ผู้เรียนคิดพิจารณา ค้นคว้า และตัดสินใจคำตอบที่ถูกต้องด้วยตนเอง

4.14 การสอนด้วยภาพประกอบของจอห์น อามอส โคมินิอุส (Johannes Amos Comenius) มีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1592-1670 เป็นผู้เริ่มต้นให้มีการเคลื่อนไหวในด้านโสตทัศนศึกษา

4.2 ยุคอุตสาหกรรม

พัฒนาการทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในเรื่องวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาในตอนต้นของยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรไอน้ำ ซึ่งเป็นพัฒนาการหลักที่ทำให้ได้ชื่อว่ายุคปฏิวัติอุตสาหกรรม เทคโนโลยีการพิมพ์ เครื่องพิมพ์ดีด และการถ่ายภาพ เป็นต้น

ในช่วงปลายของยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม การค้นพบที่สำคัญ ได้แก่ การค้นพบหลอดอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดให้พัฒนาการทางไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เจริญเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น เครื่องขยายเสียง วิทยุกระจายเสียง ภาพยนตร์เสียง วิทยุโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสารผ่านดาวเทียม เป็นต้น อิทธิพลของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาต่อการศึกษาในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมมีอิทธิพลต่อด้านวิชาการทางการศึกษา บริหารทางการศึกษา และบริการทางการศึกษา

4.3 ยุคสังคมข่าวสาร

องค์ประกอบของสังคมข่าวสารที่เป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการศึกษาในยุคสังคมข่าวสาร ได้แก่ (1) องค์ประกอบด้านเครือข่ายสื่อสารและโทรคมนาคม เช่น ระบบเครือข่ายเส้นใยนำแสง ระบบกระจายสัญญาณ ระบบดาวเทียมสื่อสาร ระบบบริการรวมเครือข่ายดิจิทัล และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นต้น (2) องค์ประกอบด้านสารสนเทศและสื่อมวลชน (3) องค์ประกอบด้านค่านิยม และ

ไสตท์ศน์ # 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษา (ต่อ)

(4) องค์ประกอบด้านการเมืองการปกครองบทบาทและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านี้มีอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมต่อระบบการศึกษาทุกระบบ คือ อิทธิพลต่อการกระตุ้นระบบทางการศึกษา อิทธิพลต่อระบบทางการศึกษาให้มีความยืดหยุ่น และอิทธิพลต่อการสร้างเจตนาาร่วมและกำหนดทิศทางการศึกษาของสังคม

ไสตท์ศน์ # 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับระบบการศึกษา

5. ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษาในระบบโรงเรียน

รูปแบบเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในระบบโรงเรียนเริ่มตั้งแต่มีระบบโรงเรียนเกิดขึ้น ในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นต้นมา เปรื่อง กุมุท (2536) ได้แบ่งไว้เป็นสามช่วงสามลักษณะที่แตกต่างกัน คือ

5.1 รูปแบบที่อาศัยครูเป็นแหล่งวิชาการ เป็นการศึกษาที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระต่าง ๆ แก่ผู้เรียนด้วยภาษาเชิงบอกเล่าเป็นหลัก ครูจึงต้องรู้ทุกอย่างที่สอน ครูจึงเป็นแหล่งวิชาการทางการศึกษา สื่อที่สำคัญในรูปแบบนี้จึงเป็นชอล์กและกระดาน เพราะสามารถเขียนหัวข้อให้ง่ายต่อการจำและลบเขียนใหม่ได้ รูปแบบเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่ครูเป็นแหล่งวิชาการนี้เรียกได้ว่า แบบครูเป็นใหญ่ (Teacher-Only Type)

5.2 รูปแบบที่ครูกับสื่อแบ่งปันหน้าที่กันในการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน ช่วงนี้อยู่ในช่วงอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้พัฒนาขึ้นมา การพิมพ์แพร่หลาย มีเครื่องมือการถ่ายภาพนิ่งและภาพยนตร์ มีเครื่องบันทึกเสียง วิทยูและโทรทัศน์ จึงจำเป็นต้องใช้สื่อเข้าช่วย และสื่อส่วนมากก็เป็นสื่อที่ถ่ายทอดด้วยเสียงและเป็นภาพให้มองเห็นด้วยตา จึงได้ชื่อว่าใช้สื่อไสตท์ศน์เข้าช่วย ในยุคนี้เองที่เทคโนโลยีและสื่อสารศึกษามีชื่อว่า ไสตท์ศน์ศึกษา (Audio-Visual Education) ครูในยุคนี้นอกจากจะต้องมีความรู้เนื้อหาสาระวิชาที่สอนแล้ว ยังจำเป็นต้องรู้เรื่องไสตท์ศน์อุปกรณ์และสามารถจัดการการเรียนการสอนและใช้สื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสมด้วย จึงจะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่ครูแบ่งปันหน้าที่กันในการสื่อสารการเรียนการสอนนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า **แบบครูกู๋สื่อ** (Teacher and Media Type)

5.3 รูปแบบที่อาศัยสื่อเป็นฐานหลักของการศึกษา มีศูนย์วิชาการเป็นแหล่งวิทยาการทั้งปวง ผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ความคิด และทักษะปฏิบัติต่าง ๆ ได้ทุกเวลาที่เขาต้องการด้วยสื่อานาประเภทที่ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการเสนอเนื้อหาสาระ วิชาการและข้อมูลต่าง ๆ โดยทั่วไปเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นครูที่ดีตลอดกระบวนการการศึกษา เช่น การแนะแนวการเรียน การเตรียมความพร้อม การเสนอสาระวิชา การเสริมแรงตลอดจนการประเมินตนเองของผู้เรียน สื่อการศึกษาอาจมีรูปแบบต่าง ๆ แยกย่อยออกไปหลายชนิด เช่น บทเรียนโปรแกรม โมดูล ชุดการเรียนด้วยตนเอง ศูนย์การเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

6. ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นระบบการศึกษาที่มีประชากรกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมกว้างขวางมาก ทั้งในด้านอายุ คือ ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยหนุ่มสาวและแก่ชรา ทั้งในด้านจำนวนก็มีมากกว่าประชากรของการศึกษาในระบบโรงเรียนหลายเท่า ประชากรของการศึกษานอกระบบโรงเรียนแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีลักษณะวิถีชีวิต ความต้องการและความจำเป็นในการศึกษาที่แตกต่างกัน เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มก็ต้องแตกต่างกันไปด้วย ดังนี้

6.1 กลุ่มผู้พลาดโอกาสในการศึกษาในระบบโรงเรียน ประชากรกลุ่มที่พลาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนตามช่วงอายุและหลักสูตรที่ควรจะได้ศึกษานี้มีหลายกลุ่ม เช่น ผู้ที่อยู่อาศัยห่างไกลจากโรงเรียน มีอาชีพที่ย้ายที่อยู่ไปเรื่อย ๆ ร่างกายพิการ ไม่สามารถไปโรงเรียนได้ เป็นต้น ดังนั้น ประชากรกลุ่มนี้จึงมีช่วงอายุกว้างมาก ตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ในช่วงแรกประเทศไทยเราจึงเรียกการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่าการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับกลุ่มที่พลาดโอกาสนี้ หลักสูตรจะต้องยึดตามหลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังนั้น ระบบวิชาการในด้านหลักสูตรและการสอนจะต้องรักษามาตรฐานของหลักสูตรและการสอนของการศึกษาในระบบโรงเรียน

6.2 กลุ่มที่จบการศึกษาพื้นฐานจากการศึกษาในระบบโรงเรียน กลุ่มประชากรที่จบการศึกษาพื้นฐานหรือการศึกษาภาคบังคับจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้วไม่มี โอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนต่อ ก็ออกมาประกอบอาชีพโดยไม่มีความรู้วิชาชีพใด ๆ ประชากรกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันมากในเรื่องความต้องการ ความถนัดในวิชาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และเวลาที่จะศึกษาเพิ่มเติมได้ ดังนั้น ขอบข่ายทางการศึกษาที่จะนำมาใช้ได้ดีกับประชากรกลุ่มนี้จึงเป็นการฝึกอบรมและระบบการศึกษาทางไกล ส่วนรูปแบบของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับพัฒนาความรู้และฝึกทักษะวิชาชีพสำหรับประชากรกลุ่มนี้ เบรื่อง กุมุท (2536) สรุปไว้ว่ามีสองรูปแบบดังนี้ (1) เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาวิชาชีพ โดยเฉพาะของเอกชน องค์กรอิสระ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีครูอาจารย์ผู้ชำนาญการวิชาชีพและหลักสูตรหลากหลายพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชากรกลุ่มนี้ได้ เช่น วิชาชีพทางการเกษตร วิชาชีพบริการต่าง ๆ ไปจนถึงงานที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ส่วนสื่อการเรียนการสอน นอกจากสื่อบุคคลซึ่งมีความจำเป็นแล้ว ยังต้องอาศัยเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและประกอบการฝึกปฏิบัติ ตลอดทั้งการปฏิบัติงานจริง และ (2) การศึกษาวิชาชีพด้วยตนเอง จากชุดฝึกวิชาชีพด้วยตนเองประกอบด้วยคู่มือและเอกสาร เทปเสียง เทปภาพ และชุดเครื่องมือสำหรับการฝึกปฏิบัติ

6.3 กลุ่มที่ประกอบอาชีพในสถานประกอบการและองค์กรต่าง ๆ กลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพอยู่แล้ว มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ไม่เช่นนั้นบุคคลหรือองค์กรก็จะตกอยู่ในสภาพล้าหลังหรือถอยหลัง ไม่สามารถที่จะยืนหยัดแข่งขันอยู่ในสังคมได้ ดังนั้น เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่จะมีบทบาทสอดคล้อง กับความต้องการและสถานภาพของบุคคลเหล่านี้จึงต้องเป็นระบบการฝึกอบรมทางไกล การศึกษาทางไกล และการศึกษาตามอัธยาศัย

7. ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา กับการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัยมี 3 ประเภท ได้แก่ การศึกษาโดยบังเอิญ ลิกชบันเทิง และลิกชชีวี

7.1 การศึกษาโดยบังเอิญ สิ่งที่มีอิทธิพลและให้ผลโดยตรงต่อการศึกษาที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญแก่ประชาชน โดยทั่วไปนั้นมีความนิยมของสังคมเป็นทิศทางในการจัดและให้บริการ ดังนี้ ฯลฯ

7.11 **แหล่งวิทยาการชุมชน** ได้แก่ หน่วยงาน องค์กร หรือสถานประกอบการที่ให้บริการและเผยแพร่ เนื้อหาสาระวิชาการแก่ประชาชน เช่น พิพิธภัณฑท์ ห้องสมุด ศูนย์สื่อการศึกษา ศูนย์ฝึกอบรม ศูนย์สาธิต กระบวนการผลิตของสถานประกอบการต่าง ๆ ฯลฯ

7.12 **สื่อมวลชน** ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อทางเครือข่าย คอมพิวเตอร์ และสื่อทางเครือข่ายโลก (Global Broadcast) เป็นต้น ล้วนมีหน้าที่หลักในการให้ข่าวสาร การบันเทิง การศึกษา และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ถ้าจะให้สื่อมวลชนมีบทบาทต่อการศึกษาโดยบังเอิญให้มากขึ้น ก็จะต้องมีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับค่านิยมของสังคมต่อสื่อมวลชน

7.13 **สันทนากการชุมชน** จะต้องเน้นการให้ความรู้ ข้อมูล และข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ ไปพร้อมกันกับประโยชน์ทางสันทนากการ และที่สำคัญหน่วยงาน หรือองค์กรทางสันทนากการจะต้องให้บริการในเชิงรุก เหมือนกับแหล่งวิทยาการชุมชน กิจกรรมสันทนากการชุมชนจึงจะมีบทบาทเป็นสื่อการศึกษาเพื่อการศึกษาโดยบังเอิญได้มากขึ้น

7.2 ลิกชบันเทิง เป็นการศึกษาตามอัธยาศัยอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มุ่งให้เนื้อหาสาระ ทักษะ และเจตคติแฝงมากับกิจกรรมบันเทิง การแข่งขัน สันทนากการ งานอดิเรก ลิกชบันเทิงจึงเป็นแนวทางหนึ่งของสังคม เพื่อการโน้มน้าว จูงใจ ส่งเสริม และนำทิศทางของสังคมได้

7.3 ลิกชชีวี (Life Along Education) เป็นระบบการศึกษาทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาโดยตรง เพราะต้องใช้ความรู้ ความสามารถในขอบข่ายของเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาทั้ง 7 ขอบข่ายมาสร้างสรรค์ ให้เป็นการศึกษาแบบโปรแกรมเบ็ดเสร็จ การศึกษารายบุคคล และการศึกษาตามต้องการ (Education on Demand)

หน่วยที่ 3 การจัดระบบและออกแบบระบบทางการศึกษา

1. ความหมายของระบบ

● ระบบ ————— หน่วยบูรณาภาพ —————> ประกอบด้วย หน่วยย่อยมีความสัมพันธ์กัน

ส่วนประกอบ —————> หน่วยเล็กที่ประสานสัมพันธ์กับหน่วยใหญ่

องค์ประกอบ —————> กิจกรรมหรือวัตถุประสงค์ของผู้เกี่ยวข้อง
 —————> ตั้งแต่สองอย่างมีความสัมพันธ์กัน
 —————> องค์ประกอบหลัก/องค์ประกอบรอง

2. พฤติกรรมของระบบ

—————> การทำงานของระบบ
 —————> การเปลี่ยนแปลงของระบบ
 —————> ผลลัพธ์จากการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบ
 —————> การเปลี่ยนแปลงตามเวลาของระบบ
 —————> การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และสูญสิ้นไปของระบบ

3. องค์ประกอบของการจัดระบบทางการศึกษา

● องค์ประกอบด้าน —————> สภาพแวดล้อม
 —————> ปัจจัยนำเข้า
 —————> กระบวนการ
 —————> ผลลัพธ์
 —————> ผลย้อนกลับเพื่อควบคุมและปรับปรุง

4. ระดับของการจัดระบบทางการศึกษา

—————> ระดับมหภาค
 —————> ระดับจุลภาค

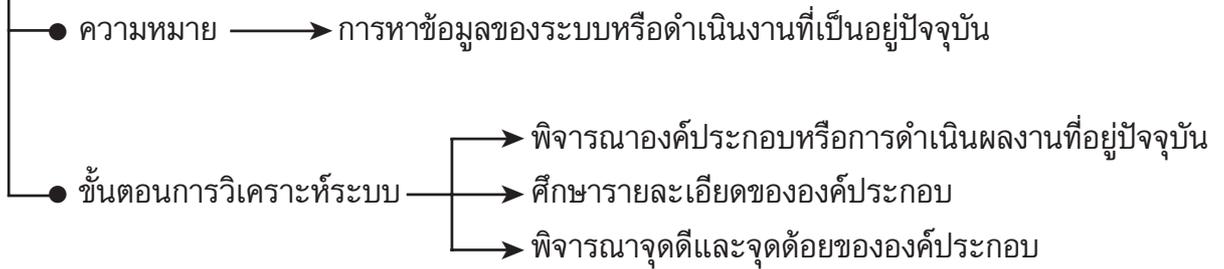
5. ขั้นตอนการจัดระบบทางการศึกษา

—————> วิเคราะห์ระบบทางการศึกษา
 —————> สังเคราะห์ระบบทางการศึกษา
 —————> สร้างแบบจำลองระบบทางการศึกษา
 —————> ทดสอบระบบทางการศึกษา

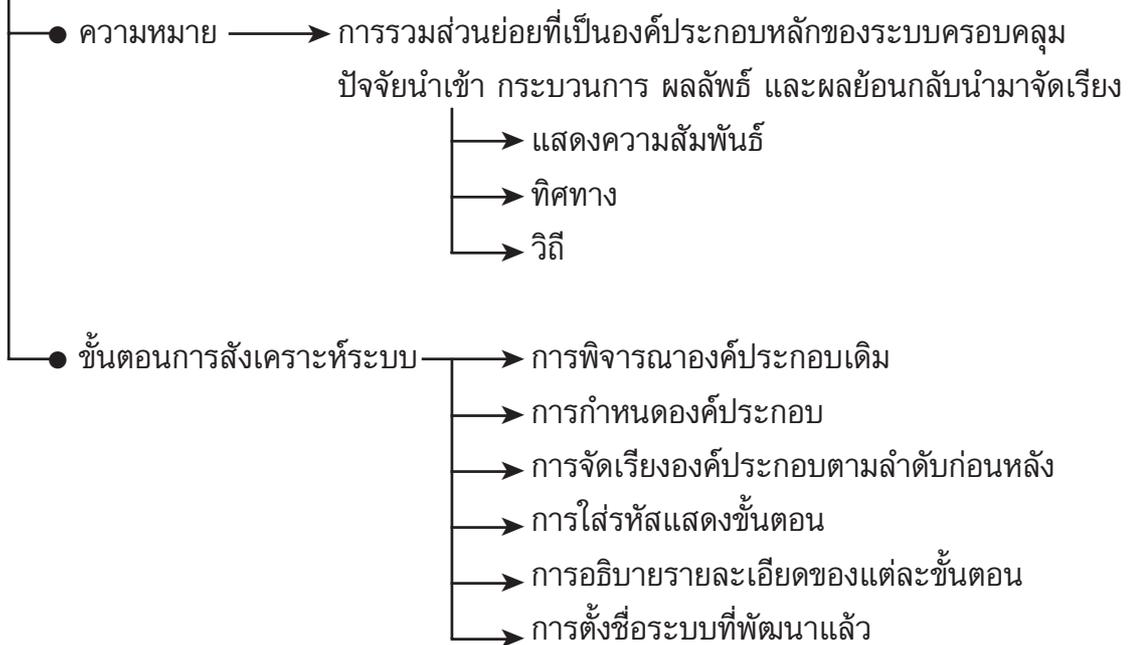
โมดูลที่ 3.1

การจัดระบบและออกแบบระบบทางการศึกษา (ต่อ)

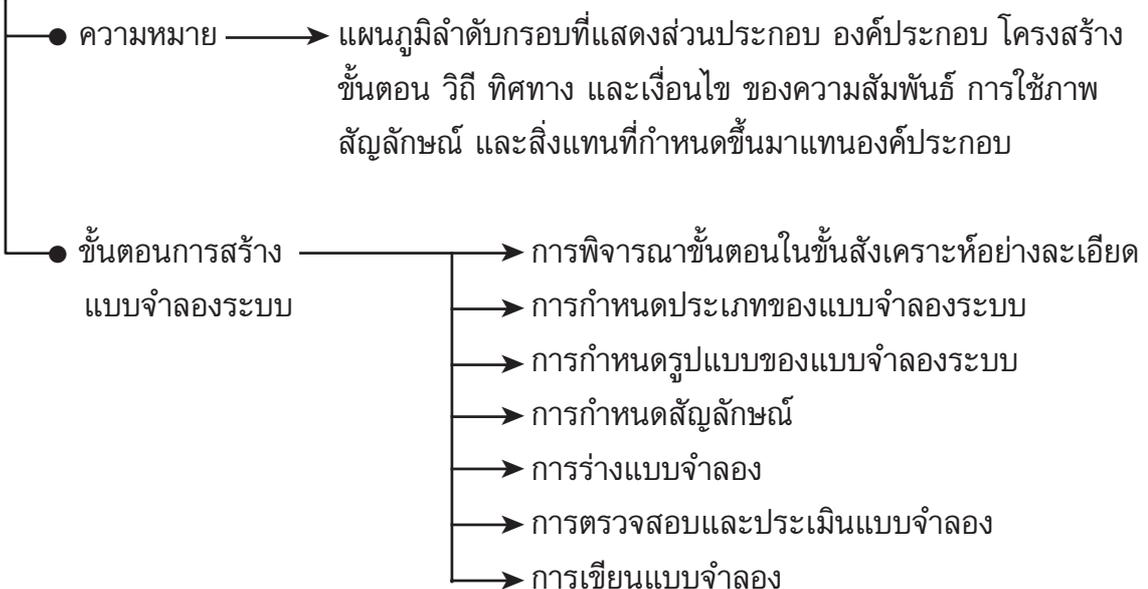
5.1 การวิเคราะห์ระบบทางการศึกษา

5.2 การสังเคราะห์ระบบทางการศึกษา

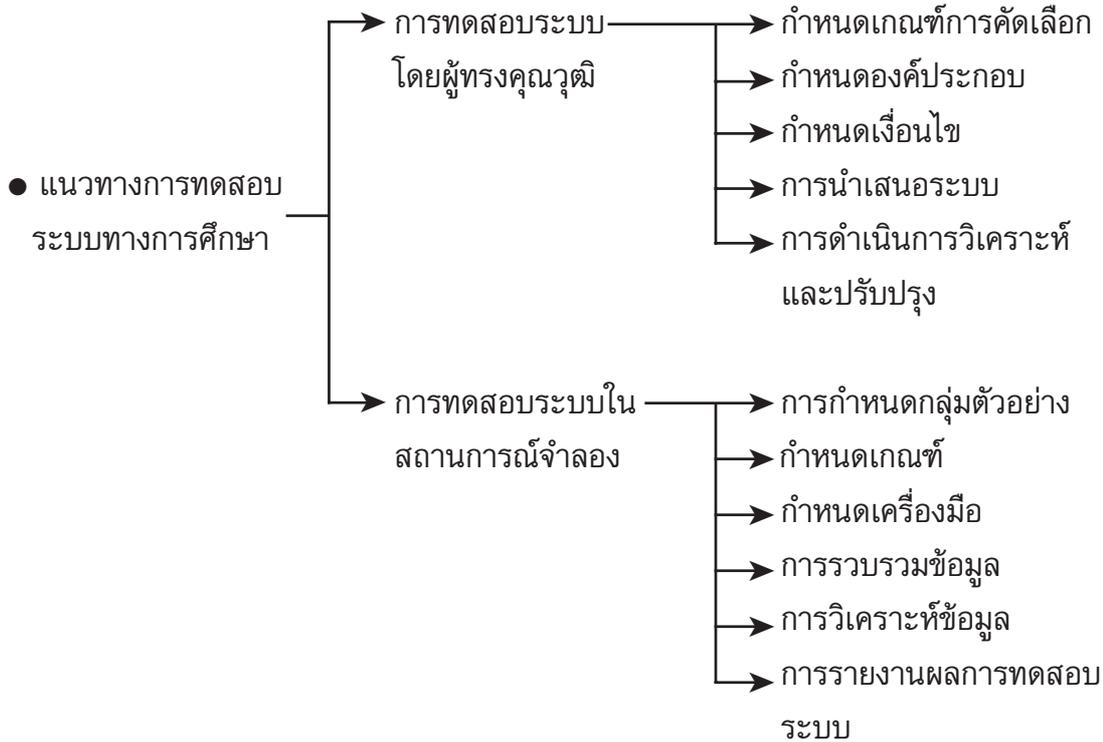

5.3 การสร้างแบบจำลองระบบทางการศึกษา

5.4 การทดสอบระบบทางการศึกษา

- ความหมาย → ตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบทางการศึกษาก่อนนำไปใช้จริง ต้องทดสอบในสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริงที่เป็นจริงแบบย่อ

● ตัวอย่างของระบบทางการศึกษา

- ระบบการสอนทางไกล แผน มสธ. 2543
- ระบบการเรียนการสอน
 - แคมป์
 - โทรเลอร์
 - กอร์ลาชและอีลี
 - แผนจุฬา

ไต่ตทัศน์ # 4.1 พฤติกรรมและวิธีการทางการศึกษา

หน่วยที่ 4 พฤติกรรมและวิธีการทางการศึกษา

ตอนที่ 4.1 ความหมายและขอบข่ายของพฤติกรรมและวิธีการทางการศึกษา

เรื่องที่ 4.1.1 ความหมายและขอบข่ายของพฤติกรรมทางการศึกษา

เรื่องที่ 4.1.2 ความหมายและขอบข่ายของวิธีการทางการศึกษา

ตอนที่ 4.2 พฤติกรรมทางการศึกษา

เรื่องที่ 4.2.1 พฤติกรรมบริหารการศึกษา

เรื่องที่ 4.2.2 พฤติกรรมวิชาการ

เรื่องที่ 4.2.3 พฤติกรรมบริการการศึกษา

ตอนที่ 4.3 วิธีการทางการศึกษา

เรื่องที่ 4.2.1 วิธีการบริหารการศึกษา

เรื่องที่ 4.2.2 วิธีการด้านวิชาการ

เรื่องที่ 4.2.3 วิธีการบริการการศึกษา

ไต่ตทัศน์ # 4.2 ความหมายและขอบข่ายของพฤติกรรมและวิธีการทางการศึกษา

ตอนที่ 4.1 ความหมายและขอบข่ายของพฤติกรรมและวิธีการทางการศึกษา

1. ความหมายของพฤติกรรมทางการศึกษา

การกระทำของนักบริหาร นักวิชาการ และนักบริการ ในการจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอน และสนับสนุนการจัดการศึกษาหรือจัดการเรียนการสอน

2. ขอบข่ายของพฤติกรรมทางการศึกษา

- ตามแนวนอน ได้แก่ (1) พฤติกรรมด้านบริหารการศึกษา (2) พฤติกรรมด้านวิชาการ และ (3) พฤติกรรมด้านบริการการศึกษา

- ตามแนวลึก ได้แก่ (1) พฤติกรรมทางการศึกษาในระบบโรงเรียน (2) พฤติกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน (3) พฤติกรรมการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม และ (4) พฤติกรรมทางการศึกษาสำหรับการศึกษาทางไกล

3. ความหมายของวิธีการทางการศึกษา

วิธีการปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบของนักบริหาร นักวิชาการรวมถึง ผู้สอน ผู้เรียน และนักบริการ ในการบริหาร จัดการศึกษา จัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการจัดการศึกษาหรือจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้วิธีการบริหารสามารถนำเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามาประยุกต์ใช้ได้เช่นกัน

4. ขอบข่ายของวิธีการทางการศึกษา

- ตามแนวนอน ได้แก่ (1) วิธีการบริหารการศึกษา (2) วิธีการด้านวิชาการ และ (3) วิธีการบริการการศึกษา
- ตามแนวลึก ได้แก่ (1) วิธีการทางการศึกษาในระบบโรงเรียน (2) วิธีการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน (3) วิธีการทางการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรม และ (4) วิธีการทางการศึกษาสำหรับการศึกษาทางไกล

ไสยทัศน์ # 4.3

พฤติกรรมทางการศึกษา

ตอนที่ 4.2 พฤติกรรมทางการศึกษา

1. พฤติกรรมบริหารการศึกษา

การกระทำของนักบริหารการศึกษาในการทำหน้าที่ด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครอบคลุม (1) พฤติกรรมด้านบทบาทการบริหาร (2) พฤติกรรมด้านคุณลักษณะของนักบริหาร และ (3) พฤติกรรมด้านทักษะของนักบริหาร

2. พฤติกรรมด้านบทบาทการบริหาร

- การสร้างวิสัยทัศน์เพื่อความสำเร็จทางวิชาการ
- การสร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อการศึกษา
- การปลุกฝังภาวะผู้นำให้กับบุคคลอื่น
- การปรับปรุงการเรียนการสอน
- การบริหารจัดการกับคน ข้อมูล และกระบวนการ

3. พฤติกรรมด้านคุณลักษณะของนักบริหารสถานศึกษา

- การสร้างสรรค์ การสื่อสาร ความคิดวิเคราะห์ การมีวิสัยทัศน์
- การสร้างชุมชน การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ
- การสร้างพลังเชิงบวก ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ
- การเป็นนักประกอบการ
- ความเชื่อมั่น ความมุ่งมั่นพากเพียร ความเต็มใจที่จะเรียนรู้
- คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การริเริ่มงาน
- การอ่อนน้อมถ่อมตน
- การเป็นตัวอย่างที่ดี

4. ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

- ทักษะการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสาร
- เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล
- การบริหารองค์การ การบริหารงานบุคคล
- การทำงานเป็นทีม นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้
- การกำหนดทิศทางองค์กร
- การรับรู้ไว การตัดสินใจ การมุ่งผลสัมฤทธิ์
- ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และคุณธรรมจริยธรรม

5. พฤติกรรมวิชาการ

การกระทำของนักวิชาการ ครู อาจารย์ ผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาในระบบการศึกษา นอกระบบ การศึกษา การฝึกอบรมและการศึกษาทางไกล พฤติกรรมการเรียนรู้และการสอน ครอบคลุม (1) พฤติกรรมการสอน (2) พฤติกรรมด้านคุณลักษณะของผู้สอน และ(3) พฤติกรรมด้านทักษะของผู้สอน

6. พฤติกรรมการสอน

- พฤติกรรมเตรียมการสอน
- พฤติกรรมสอน
- พฤติกรรมประเมิน

7. พฤติกรรมด้านคุณลักษณะผู้สอน

- หมวดที่ 1 รอบรู้ สอนดี คุณลักษณะ พฤติกรรมหลัก
- หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ
- หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา

8. ทักษะผู้สอน

- ทักษะการตั้งคำถาม
- ทักษะการสอนให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
- ทักษะในการคัดเลือกความรู้
- ทักษะการสร้างความรู้และการตรวจสอบคุณภาพความรู้
- ทักษะการสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์
- ทักษะการประยุกต์ความรู้ และทักษะในการประเมินผล

9. พฤติกรรมการเรียน

มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลดการเรียนรู้ทางด้านวิชาการลงและไปเพิ่มพฤติกรรมในการพัฒนาทักษะต่างๆมากขึ้นทั้งพฤติกรรมการเรียนจึงเน้นทักษะในการใช้ชีวิต ทักษะการคิดและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ทักษะเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่ทำงานชำนาญ พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนจึงสอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

10. พฤติกรรมการเรียน

- ทักษะด้านความรู้
- ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม
- ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
- ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ
- ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21

11. ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21

3R x 7C

3R คือ (R)Reading (อ่านออก), (W)Riting (เขียนได้), และ (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น)
7C ได้แก่

- Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)
- Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
- Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
- Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
- Communications Information and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
- Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร)
- Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

12. พฤติกรรมบริการการศึกษา

พฤติกรรมบริการการศึกษา เป็นการกระทำสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนในด้านต่างๆ แบ่งเป็นพฤติกรรมบริการการศึกษาด้านวิชาการ และพฤติกรรมบริการการศึกษาด้านที่ไม่ใช่วิชาการ

13. พฤติกรรมบริการการศึกษาด้านวิชาการ เป็นการกระทำที่สนับสนุนการบริการส่งเสริมความรู้แก่ผู้เรียน ได้แก่ พฤติกรรมบริการการศึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับความรู้ การบริการสื่อและแหล่งเรียนรู้

- **พฤติกรรมบริการการศึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับความรู้** เช่น การสอนเสริม การทบทวน การสรุปเนื้อหา การพัฒนาทักษะทางการเรียน และการตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียน

- **พฤติกรรมบริการการศึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับการบริการสื่อ** เป็นการบริการสื่อโดยเน้นการจัดระบบสื่อ การจัดหาสื่อ การออกแบบสื่อ การผลิตสื่อ การใช้สื่อ การบริการสื่อและโสตทัศนศึกษา และการวิจัยพัฒนาสื่อ

- **พฤติกรรมบริการการศึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร** เป็นบริการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ เช่น การบริการห้องสมุด แหล่งสารสนเทศ ห้องปฏิบัติการต่างๆ ฯลฯ

14. พฤติกรรมบริการการศึกษาด้านไม่ใช่วิชาการ มุ่งเน้นไปที่บริการให้คำแนะนำปรึกษา

- **พฤติกรรมบริการให้คำแนะนำปรึกษา** ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การเสนอแนะ และการสำรวจเพื่อการตัดสินใจ

- **วัตถุประสงค์การบริการให้คำแนะนำปรึกษา** เพื่อพัฒนา และแก้ปัญหา

ตอนที่ 4.3 วิธีการทางการศึกษา

1. วิธีการบริหารการศึกษา เป็นวิธีปฏิบัติตามหลักการขั้นตอนอย่างเป็นระบบด้านบริหาร เน้น POSDCARE ซึ่งเป็น วิธีการบริหารการศึกษาประกอบด้วย 8 ขั้นตอนได้แก่

- 1.1 การวางแผนงาน (Planning: P)
- 1.2 การจัดองค์การ(Organizing : O)
- 1.3 การจัดบุคลากร (Staffing: S)
- 1.4 การอำนวยการ(Directing: D)
- 1.5 การสื่อสาร (Communicating: C) ความร่วมมือ(Coordinating: C) และการควบคุม (Controlling: C)
- 1.6 การจัดสรรทรัพยากร (Allocating of Resources: A)
- 1.7 การรายงาน (Reporting: R) และ
- 1.8 การประเมิน (Evaluation: E)

2. วิธีการด้านวิชาการ เป็นวิธีปฏิบัติตามหลักการขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับ (1) วิธีการพัฒนาหลักสูตร (2) วิธีการสอน และ (3) วิธีการเรียน

- วิธีการพัฒนาหลักสูตรครอบคลุม การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร

- วิธีการสอน แบ่งเป็นวิธีการโดยทั่วไปและวิธีการสอนแบบต่างๆ วิธีการสอนโดยทั่วไป ครอบคลุม การกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์เนื้อหา การวางแผนการสอน การกำหนดกิจกรรมการสอน การผลิตสื่อ การเรียนการสอน และการประเมิน วิธีการสอนแบบต่างๆ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบสาธิต การสอนแบบโครงการ ฯลฯ

- วิธีการเรียนแบ่งเป็นกิจกรรมการเรียนและลีลาการเรียน กิจกรรมการเรียน เป็นกลวิธีการเรียนแบบต่างๆ เช่น การเรียนรายบุคคล การเรียนแบบกำกับตนเอง การเรียนแบบร่วมมือ และลีลาการเรียน เป็นวิธีการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน เช่น การเรียนแบบแข่งขัน การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบมีส่วนร่วม

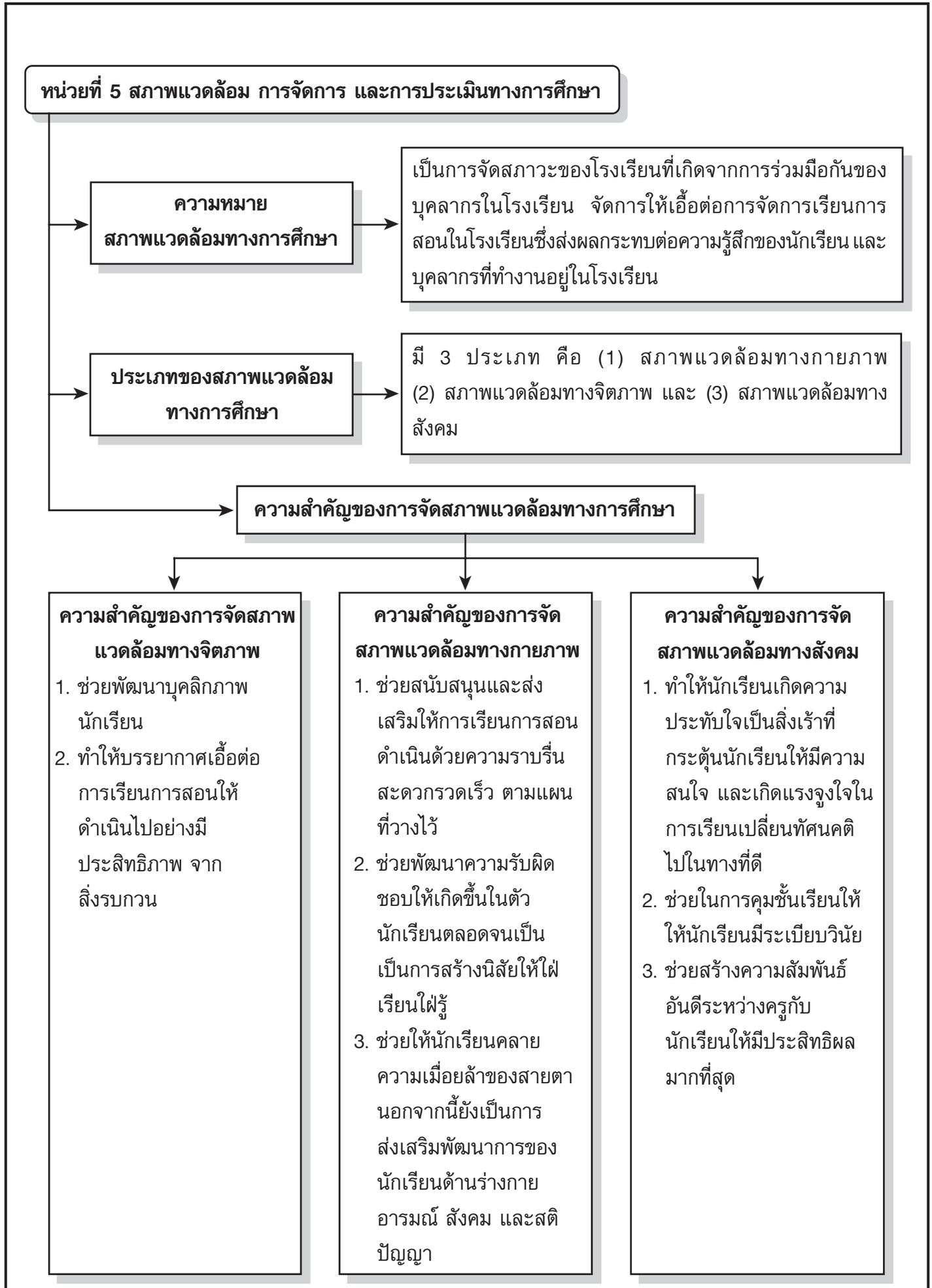
3. วิธีการให้บริการการศึกษา ครอบคลุม (1) หลักการจัดบริการการศึกษา และ (2) ปัจจัยที่ทำให้การบริการการศึกษาประสบความสำเร็จ

- หลักการจัดบริการการศึกษาครอบคลุม (1) การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บริการ (2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริการ (3) การกำหนดกลยุทธ์การบริการ (4) การดำเนินการบริการ และ (5) การประเมินการบริการ

- การบริการการศึกษาที่ประสบความสำเร็จจะต้องประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้ ความเชื่อถือได้ การตอบสนอง ความสามารถ การเข้าถึงบริการ ความสุภาพอ่อนโยน การสื่อสาร ความซื่อสัตย์ ความปลอดภัย ความเข้าใจ และการสร้างสิ่งจำเป็นที่จับต้องได้

ไต่ตทัศน์ # 5.1

สภาพแวดล้อม การจัดการ และการประเมินทางการศึกษา

การจัดการทางการศึกษา

ความหมายการจัดการทางการศึกษา

เป็นการดำเนินการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยอาศัยปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการเกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การกำกับ/ดูแล การสื่อสาร ความร่วมมือ และประสานงาน การจัดสรรทรัพยากร การรายงาน และการประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงานบริหารงานวิชาการ และงานบริการทางการศึกษา

ความสำคัญของการจัดการทางการศึกษา

1. ความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) มีแนวทางการวางแผนการดำเนินงานทั้งระยะสั้น และระยะยาว ในด้านบริหาร วิชาการ และบริการ
- 2) มีแนวทางการจัดโครงสร้างองค์การให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี
- 3) มีแนวทางการจัดสรรอัตรากำลังอย่างเพียงพอ
- 4) ช่วยให้ผู้บริหารมีกลไกการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
- 5) มีแนวทางการสื่อสาร ความร่วมมือ และประสานงานกับบุคลากรใน และภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
- 6) มีแนวทางการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ได้อย่างเพียงพอ
- 7) มีแนวทางการรายงานผลการดำเนินงาน และการจัดการศึกษาของบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
- 8) มีแนวทางการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประเมินผลการดำเนินงาน และการจัดการศึกษาได้อย่างครบถ้วน เป็นระบบ

2. ความสำคัญต่อผู้สอน

- 1) ช่วยให้อำหนดแนวทางการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ช่วยให้อำหนดแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง
- 3) ช่วยให้อำหนดแนวทางการประสานงานกับผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ
- 4) ช่วยให้อำหนดแนวทางการใช้สื่อการสอน และวัสดุการศึกษาอย่างเพียงพอ คุ่มค่า และเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
- 5) ช่วยให้อำหนดแนวทางการรายงานผลการจัดการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วน มีแบบแผนตามที่สถานศึกษา กำหนด
- 6) ช่วยให้อำหนดแนวทางการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนได้ครอบคลุม ด้วงบ่งชี้ตามหลักสูตร และด้วงบ่งชี้ตามการประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอข่วยการจัดการจัดการทางการศึกษา

1. การวางแผน เกี่ยวข้องกับ (1) การวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุม การกำหนดธุรกิจระดมทรัพยากร การสำรวจตลาด/ความต้องการ การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ ฯลฯ และ (2) การวางแผนของครูก่อนการสอน ครอบคลุมการกำหนดรายละเอียดของแผนการสอน และการกำหนดสิ่งที่จะต้องเตรียมก่อนการเรียนการสอน

2. การจัดองค์การ เกี่ยวข้องกับ (1) การจัดองค์การของผู้บริหารสถานศึกษาครอบคลุม การกำหนดแนวคิดองค์การตามประเภทธุรกิจ การจัดระบบขององค์การ/หน่วยงาน การแบ่งหน่วยงานเป็นฝ่าย สำนัก/ศูนย์ แผนก กอง ฯลฯ การกำหนดสายงานความรับผิดชอบ และการเขียนแผนผังองค์การ และ (2) การองค์การของครู ครอบคลุม การแบ่งส่วนของห้องเรียน และนักเรียนตามประโยชน์ใช้สอย โดยการจัดห้องเรียนเกี่ยวข้องกับการจัดโต๊ะ เก้าอี้ และสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่างๆทั้งแบบรายบุคคล และรายกลุ่ม การจัดมุมความรู้ ตลอดจนการจัดห้องเรียนที่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอน

3. การจัดบุคลากร เกี่ยวข้องกับ (1) การจัดบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษา การเลื่อนชั้น/เลื่อนตำแหน่ง และการเลิกสัญญา และ (2) การจัดบุคลากรของครูครอบคลุม การกำหนดภาระงานให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ได้แก่ ครู และนักเรียนทั้งรายกลุ่ม และรายบุคคล

4. การกำกับ/ดูแล เกี่ยวข้องกับ (1) การกำกับ/ดูแลของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุม การเขียนข้อบังคับ กฎ ระเบียบ การกำกับ การและการให้คุณ และให้โทษ และ (2) การกำกับ/ดูแลของครู ครอบคลุมการกำกับ/ดูแลเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน และการคุมการใช้สื่อการสอน ทรัพยากรการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพ

5. การสื่อสาร ความร่วมมือ และประสานงาน การกำกับ/ดูแล เกี่ยวข้องกับ (1) การสื่อสาร ความร่วมมือ และประสานงานของผู้บริหารสถานศึกษาครอบคลุม การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ความร่วมมือ คือ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายใน และภายนอกองค์การ และการประสานงาน คือ การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกองค์การ และ (2) การสื่อสาร ความร่วมมือ และประสานงานของครู ครอบคลุม การติดต่อเชื่อมโยงกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

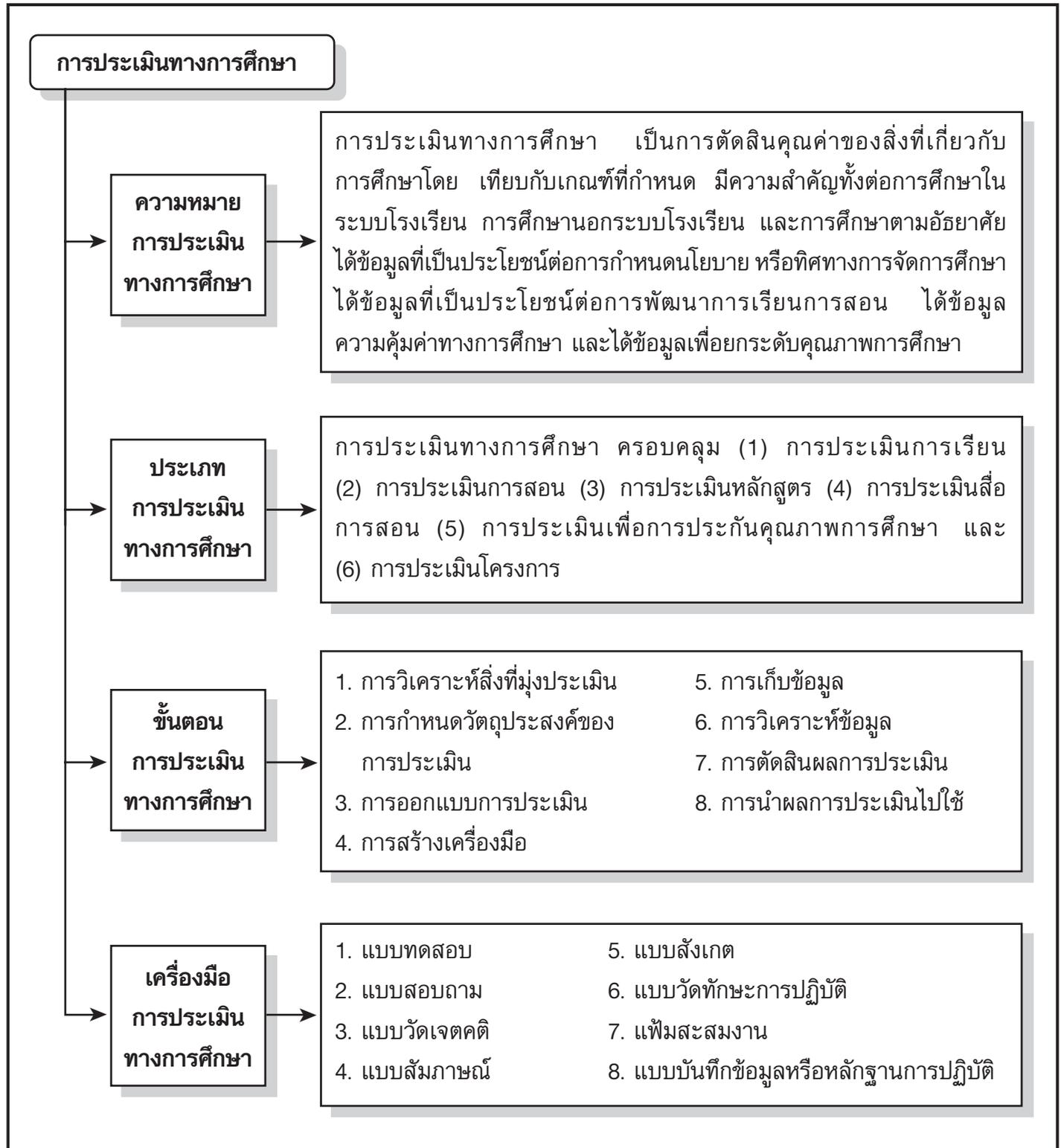
6. การจัดสรรทรัพยากร เกี่ยวข้องกับ (1) การจัดสรรทรัพยากรของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุมการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดหารายได้ การจัดหาเครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวก การติดตาม และควบคุมการใช้จ่าย ฯลฯ และ (2) การจัดสรรทรัพยากรของครู ครอบคลุมการจัดหาสื่อการสอนประเภทต่างๆ ที่จำเป็นต่อการสอน

7. การรายงาน เกี่ยวข้องกับ (1) การรายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุม การเขียนรายงานความก้าวหน้า การเขียนรายงานผลโครงการ และการเขียนรายงานประจำปี และ (2) การรายงานของครู ครอบคลุมการรายงานผลการสอน การรายงานประสิทธิภาพของสื่อการสอน และการรายงานผลการเรียนของนักเรียน

ไสตท์ศน์ # 5.4 ขอบข่ายการจัดการทางการศึกษา (ต่อ)

8. การประเมิน และติดตามผล เกี่ยวข้องกับ (1) การประเมินของผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุมวิธีการประเมินตามช่วงเวลา การประเมินภายใน การประเมินภายนอก และ การรับรองมาตรฐาน และ (2) การประเมินของครู ครอบคลุม การวิจัยการประเมินการสอนในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์

ไสตท์ศน์ # 5.5 การประเมินทางการศึกษา

หน่วยที่ 6 การสื่อสารการศึกษา

ตอนที่ 6.1 สามัญทัศน์การสื่อสารการศึกษา

เรื่องที่ 6.1.1 ความหมายและความสำคัญของการสื่อสารการศึกษา

เรื่องที่ 6.1.2 องค์ประกอบและกระบวนการสื่อสารการศึกษา

เรื่องที่ 6.1.3 รูปแบบการสื่อสารการศึกษา

ตอนที่ 6.2 บทบาทและการประยุกต์การสื่อสารการศึกษา

เรื่องที่ 6.2.1 บทบาทและการประยุกต์การสื่อสารการศึกษาตามภารกิจ

เรื่องที่ 6.2.2 บทบาทและการประยุกต์การสื่อสารการศึกษาตามระบบการศึกษา

ตอนที่ 6.3 วิธีการและเครื่องมือการสื่อสารการศึกษา

เรื่องที่ 6.3.1 วิธีการสื่อสารการศึกษา

เรื่องที่ 6.3.2 เครื่องมือการสื่อสารการศึกษา

โสตทัศน # 6.2 สามัญทัศน์การสื่อสารการศึกษา

ตอนที่ 6.1 สามัญทัศน์การสื่อสารการศึกษา

1. การสื่อสารการศึกษา หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การฝึกอบรม จากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยผ่านสื่อหรือช่องทาง เพื่อให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่ง

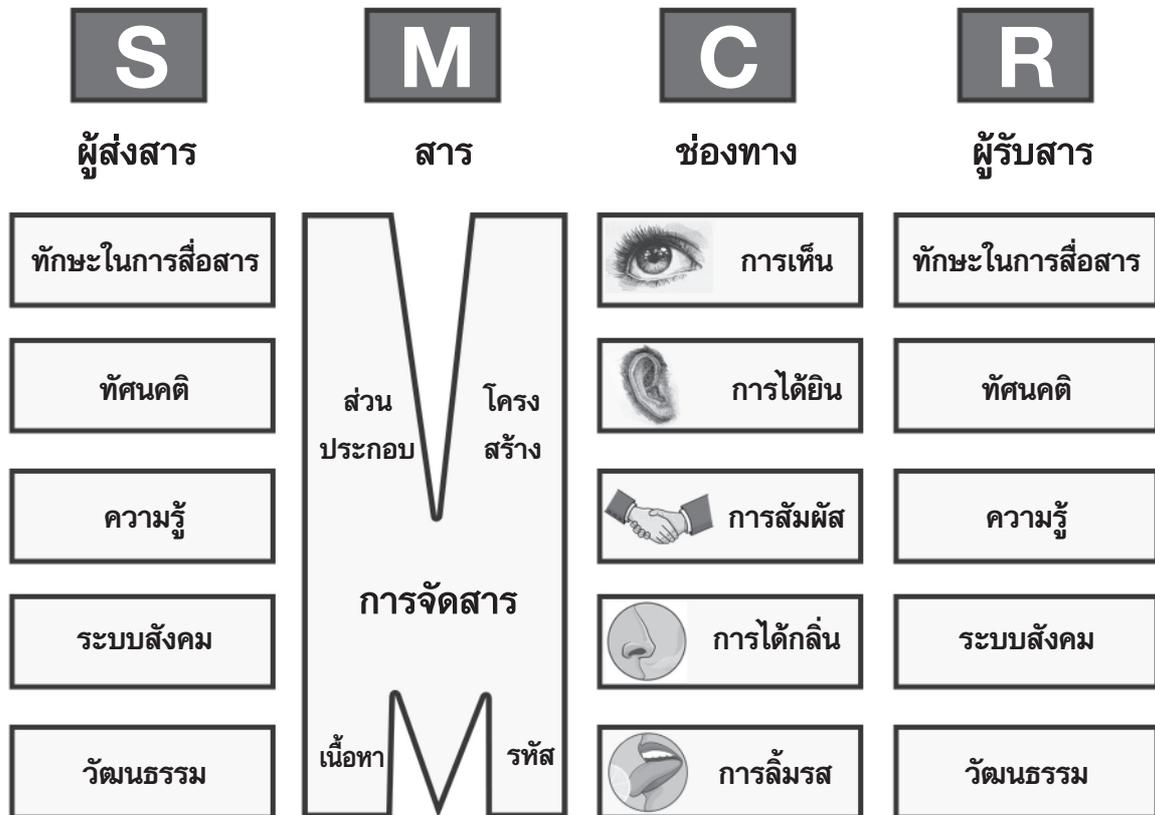
2. ความสำคัญของการสื่อสารการศึกษา ได้แก่

2.1 ความสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และเจตคติระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

2.2 ความสำคัญในการมอบหมายงาน สั่งงาน ประสานงาน และสื่อสารส่วนบุคคล

2.3 ความสำคัญในการเปิดโอกาสการเรียนรู้ และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง

3. องค์ประกอบของการสื่อสาร ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร สาร สื่อหรือช่องทาง และผู้รับสาร

แบบจำลองการสื่อสารของเดวิด เบอร์โล

4. กระบวนการสื่อสาร เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง โดยกระบวนการนั้นเกิดขึ้นโดยเริ่มต้นจากผู้ส่งสาร ส่งสาร ผ่านสื่อหรือช่องทาง ไปยังผู้รับสารแล้วเกิดผลลัพธ์ หลังจากเกิดผลลัพธ์แล้ว อาจเป็นผลลัพธ์ที่ยอมรับหรือปฏิเสธสาร ผู้ส่งสารอาจย้อนกลับไปดูผลย้อนกลับ หรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น

5. รูปแบบของการสื่อสารการศึกษา แบ่งตามเกณฑ์ ได้ 5 รูปแบบ ดังนี้

- จำนวนผู้ทำการสื่อสาร การสื่อสารภายในตัวบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มใหญ่ การสื่อสารในองค์กร และการสื่อสารมวลชน
- การเผชิญหน้ากัน การสื่อสารแบบเผชิญหน้า และ การสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า
- ความสามารถในการโต้ตอบ การสื่อสารทาง และ การสื่อสารสองทาง
- ความแตกต่างระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร การสื่อสารระหว่างเชื้อชาติ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และ การสื่อสารระหว่างประเทศ
- การใช้ภาษา การสื่อสารเชิงวัจนภาษา และ การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา

ตอนที่ 6.2 บทบาทและการประยุกต์การสื่อสารการศึกษา

1. บทบาทการสื่อสารการศึกษาตามภารกิจ

- บทบาทการสื่อสารด้านบริหารการศึกษา ครอบคลุม
 - 1.1 การรับส่งข้อมูลและสารสนเทศ
 - 1.2 การติดต่อประสานงาน
 - 1.3 การนำเสนองานและประชาสัมพันธ์ และ
 - 1.4 การประชุม
- บทบาทการสื่อสารการศึกษาด้านวิชาการการศึกษา ครอบคลุม การถ่ายทอดการสอน และการวัดและประเมิน
- บทบาทการสื่อสารการศึกษาด้านบริการการศึกษา แบ่งเป็น สื่อสารในการบริการการศึกษา ด้านวิชาการซึ่งบริการ เกี่ยวกับความรู้ การบริการสื่อและแหล่งเรียนรู้ และบริการการศึกษา ด้านไม่ใช่วิชาการ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำแนะนำ และการสำรวจ

2. บทบาทการสื่อสารการศึกษาตามระบบการศึกษา

- บทบาทการสื่อสารการศึกษากับการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นการสื่อสารในชั้นเรียนปกติ และการสื่อสารผ่านการจัดการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์
- บทบาทการสื่อสารการศึกษากับศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการสื่อสารกิจกรรม การศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีหลักสูตร วิธีการจัดการเรียน และระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่น และหลากหลายตามสภาพ ความต้องการ และศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น
- บทบาทการสื่อสารการศึกษากับการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการสื่อสารในการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิต เป็นการสื่อสาร การศึกษาการเรียนรู้จากประสบการณ์ การทำงาน หรือเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว และสภาพแวดล้อม การจัดการศึกษาที่ไม่มีหลักสูตรชัดเจน หากแต่กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีเจตคติ
- บทบาทการสื่อสารการศึกษากับการศึกษาทางไกล เป็นการสื่อสารในระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งผู้เรียนอยู่ห่างไกลจากผู้สอน โปรแกรมการเรียนได้รับการจัดวางเป็นระบบ มีการใช้สื่อ การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทการสื่อสารการศึกษาตามระบบการศึกษาทั้ง 4 ระบบ ที่กล่าวมา สามารถสื่อสารได้ทั้งระบบ เผลี่ยนหน้า และไม่เผลี่ยนหน้า ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 6.3 วิธีการและเครื่องมือการสื่อสารการศึกษา
1. วิธีการสื่อสารการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- การสื่อสารการศึกษาระหว่างบุคคลกับบุคคล มี 2 วิธี คือ การสื่อสารการศึกษาระหว่างคน 2 คน หรือตัวต่อตัว แบ่งเป็นวิธีการสื่อสารการศึกษาแบบเผชิญหน้า เช่น การสอนตัวต่อตัว การตอบข้อสงสัยซักถาม การสาธิตโดยการทำให้อูเป็นขั้นตอน การแนะนำแก้ไขผลงานของผู้เรียน และแบบไม่เผชิญหน้า เช่น การสื่อสารผ่านโทรศัพท์ สื่อสังคม และ เครือข่ายคอมพิวเตอร์
- การสื่อสารการศึกษาระหว่างบุคคลกับกลุ่มบุคคล มี 2 วิธี คือ วิธีการสื่อสารการศึกษาแบบเผชิญหน้า และแบบไม่เผชิญหน้า

2. เครื่องมือสื่อสารการศึกษา ครอบคลุม (1) เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านสื่อโสตทัศน

(2) เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านสื่อมวลชน และ (3) เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร

- เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านสื่อโสตทัศน เป็นเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการได้ยิน คือ เสียง การเห็น ภาพ ดังนั้น เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านสื่อโสตทัศน จึงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และ สื่อสามมิติ เช่น ไฟล์ภาพ ไฟล์เสียงต่างๆ ฯลฯ
- เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านสื่อมวลชน เป็นเครื่องมือสื่อสารการศึกษาที่เข้าถึงประชาชนได้ครั้งละจำนวนมากที่นิยมใช้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์
- เครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร เป็นเครื่องมือสื่อสารที่เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร และ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือชุดคำสั่งที่เขียนด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ (โปรแกรมสำเร็จประยุกต์) และการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะการสื่อสารการศึกษาผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน โดยสามารถสื่อสารผ่านช่องทางหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ของหน่วยงาน สื่อสังคม แอปพลิเคชันต่างๆ การเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่าย การเชื่อมต่อสิ่งต่างๆ กับ อินเทอร์เน็ต (Internet of Thing) เป็นต้น

หน่วยที่ 7 สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา**ตอนที่ 7.1 สามัญทัศน์สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา**

เรื่องที่ 7.1.1 ความหมายและความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

เรื่องที่ 7.1.2 ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

เรื่องที่ 7.1.3 รูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

เรื่องที่ 7.1.4 แนวทางการเลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

เรื่องที่ 7.1.5 การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

ตอนที่ 7.2 สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ใช้สอนโดยตรง

เรื่องที่ 7.2.1 หนังสือเรียน

เรื่องที่ 7.2.2 แบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติ

เรื่องที่ 7.2.3 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือนิทาน และหนังสือสามมิติ

ตอนที่ 7.3 สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ให้ความรู้

เรื่องที่ 7.3.1 ตำราทางการศึกษา

เรื่องที่ 7.3.2 หนังสือพิมพ์ วารสาร และจุลสาร

เรื่องที่ 7.3.3 โปสเตอร์ แผ่นพับ และป้ายนิเทศ

สามัญทัศน์สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

1. ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา หมายถึง สื่อที่ใช้ระบบการพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นแผ่นกระดาษหรือวัตถุใด ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ อันเกิดเป็นชิ้นงานที่มีลักษณะเหมือนต้นฉบับ แล้วนำมาใช้ในการเรียน การศึกษาเล่าเรียน การหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นหรือได้ความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน คู่มือหนังสือเสริมประสบการณ์ ใบความรู้ ใบงาน แผ่นพับ แบบฝึก วารสาร วิชาการ เป็นต้น

2. ความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยครอบคลุม (1) ใช้ถ่ายทอดความรู้จากผู้สอน ไปสู่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (2) ใช้เป็นสื่อหลักในการเรียนการสอน (3) ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาในรูปแบบเดียวกัน (4) ใช้เป็นสื่อเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา และ (5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รักการอ่าน

3. ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ (1) หนังสือพิมพ์ (2) นิตยสาร วารสาร (3) หนังสือเล่ม และ (4) สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ

4. รูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

รูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา ซึ่งจำแนกได้ตาม

(1) สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ใช้สอนโดยตรง เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่เย็บเป็นรูปเล่ม มีเนื้อหาภายในเล่ม ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในประกอบการเรียนการสอนในระดับชั้นต่างๆ เช่น หนังสือเรียน แบบฝึกหัด และ หนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ใช้สอน

(2) สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ให้ความรู้ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่านเป็นจำนวนมาก โดยสื่อสิ่งพิมพ์อาจอยู่ในรูปเล่ม หรือเป็นแผ่นกระดาษแผ่นเดียวกันก็ได้ ซึ่งประกอบด้วย (1) ตำรา (2) หนังสือพิมพ์ วารสาร และจุลสาร และ (3) โปสเตอร์ แผ่นพับ และป้ายนิเทศ

5. แนวทางการเลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

การนำสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้เพื่อศึกษามีแนวทางในการเลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนโดยเลือกใช้ ครอบคลุม (1) สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการสอน (2) เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (3) มีเนื้อหาถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน และ (4) มีสะดวกในการใช้งานและมีความคุ้มค่า

6. การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้สอนควรปฏิบัติตามแนวทางการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา ครอบคลุม (1) การเตรียมตัวผู้สอน (2) การเตรียมตัวผู้เรียน (3) เตรียมสภาพแวดล้อมในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ (4) การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ และ (5) การประเมินผลการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา

ไฮดัทศน์ # 7.3

สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ใช้สอนโดยตรง

สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ใช้สอนโดยตรง

7. ความหมายของหนังสือเรียน

หนังสือเรียน เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่เย็บเป็นรูปเล่ม ภายในบรรจุเนื้อหาตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นหนังสือที่ใช้ในระดับชั้นต่างๆ ผู้เรียนจะใช้หนังสือเรียนในการศึกษาหาความรู้จากวิชาต่าง ๆ โดยผู้สอนจะใช้หนังสือเรียนประกอบการสอนในรายวิชานั้น ๆ ในหนังสือเรียนบางเล่มจะมีคำถามเพื่อทดสอบความรู้และความเข้าใจของผู้อ่าน หนังสือเรียนส่วนมากจะอยู่ในลักษณะที่เป็นสิ่งพิมพ์ แต่ในปัจจุบันพบว่าหนังสือเรียนหลาย ๆ เล่มสามารถเข้าถึงได้โดยการออนไลน์ ในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

8. ความสำคัญของหนังสือเรียน

หนังสือเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ คือ (1) เพื่อใช้เป็นแหล่งความรู้ทางด้านวิชาการ (2) เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ และ (3) เพื่อให้ผู้สอนใช้ประกอบการสอน

9. ส่วนประกอบของหนังสือเรียน

หนังสือเรียน มีส่วนประกอบที่สำคัญ 6 ส่วน คือ (1) หน้าปก (2) คำนำ (3) สารบัญ (4) เนื้อหา (5) ภาพประกอบเนื้อหา และ (6) บรรณานุกรม

10. ความหมายของแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัด หมายถึง สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาสิ่งทีสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยกำหนดให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นโจทย์ปัญหา หรือคำสั่งที่ฝึกให้นักเรียนได้ฝึกตอบ ซึ่งเมื่อเรียนจบเนื้อหาในบทเรียนนั้นแล้วนักเรียนจะใช้แบบฝึกหัดนี้ควบคู่กับการเรียน

11. ความสำคัญของแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ คือ (1) ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (2) เป็นอุปกรณ์ช่วยการสอนของผู้สอน และ (3) ช่วยให้ครูได้ทราบผลการเรียนของผู้เรียน

โสตทัศน # 7.3 สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ใช้สอนโดยตรง (ต่อ)

12. ส่วนประกอบของแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดจะมีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ (1) แบบประเมินตนเองก่อนเรียน (2) โจทย์หรือข้อคำถาม (3) แบบประเมินตนเองหลังเรียน และ (4) เฉลยคำตอบ

13. ความหมายของแบบฝึกปฏิบัติ

แบบฝึกปฏิบัติ หมายถึง เอกสารที่จัดเตรียมไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาควบคู่กับตำราทางไกลในการเรียนแต่ละหน่วย เพื่อประเมินตนเองก่อนเรียน บันทึกสาระสำคัญของแต่ละหัวเรื่อง ทำกิจกรรมที่กำหนดให้ เขียนรายงานผลกิจกรรมภาคปฏิบัติ และทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน

14. ความสำคัญของแบบฝึกปฏิบัติ

แบบฝึกปฏิบัติมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ คือ (1) ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนการเรียนรู้ (2) ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และ (3) ช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเอง

15. ส่วนประกอบของแบบฝึกปฏิบัติ

แบบฝึกปฏิบัติจะมีส่วนประกอบที่สำคัญ 6 ส่วน คือ (1) คำชี้แจงในการใช้แบบฝึกปฏิบัติ (2) แบบประเมินตนเองก่อนเรียน (3) กระดาษคำตอบแบบประเมินตนเองก่อนเรียน และหลังเรียน (4) ที่บันทึกสาระสำคัญและกิจกรรมต่าง ๆ และเฉลย (5) แบบประเมินตนเองหลังเรียน และ (6) เฉลยแบบประเมินตนเองก่อนเรียน และหลังเรียน

16. ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีการจัดทำขึ้น หรือผลิตขึ้นตามกระบวนการอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ เนื้อหาความรู้ในหนังสืออ่านเพิ่มเติมอาจจะเป็นความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งจากหลักสูตร หรือความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประโยชน์เสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนโดยเนื้อหาจะมีการเรียบเรียงขึ้นให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละช่วงวัย

17. ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติม มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ คือ (1) ช่วยให้ผู้เรียนรักการอ่าน (2) ช่วยส่งเสริมความรู้และเสริมประสบการณ์ (3) ส่งเสริมทัศนคติที่ดี และ (4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

18. ส่วนประกอบของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติม มีส่วนประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ (1) หน้าปก (2) คำนำ หรือ บทนำ (3) สารบัญ (4) เนื้อหา และ (5) ภาพประกอบเนื้อหา

19. ความหมายของหนังสือนิทาน

หนังสือนิทาน หมายถึง หนังสือที่มีการจัดทำขึ้นจากเรื่องราวที่มีการเล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยวิธีการผูกเรื่องขึ้นหรือมีผู้แต่งขึ้นโดยมีการสอดแทรกคติสอนใจลงไปเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสามารถนำข้อคิดจากหนังสือนิทานไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน หนังสือนิทานเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเรียนรู้ให้กับผู้อ่านวัยเด็ก เพราะเด็กจะชอบฟังนิทาน เนื่องจากนิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ทำให้เด็กเกิดความคิด ความเข้าใจและรับรู้เรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดผ่านทางหนังสือนิทานให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

20. ความสำคัญของหนังสือนิทาน

หนังสือนิทาน มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ คือ (1) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน (2) เป็นเครื่องมือปลูกฝังให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม (3) เป็นเครื่องมือช่วยแสดงให้เห็นสภาพของสังคมในอดีต และ (4) เป็นเครื่องมือช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว

21. ส่วนประกอบของหนังสือนิทาน

หนังสือนิทาน มีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ (1) หน้าปก (2) รูปเล่ม (3) เนื้อเรื่อง และ (4) ภาพประกอบเนื้อหา

22. ความหมายของหนังสือสามมิติ

หนังสือสามมิติ หรือเรียกอีกอย่างว่า หนังสือป๊อปอัพ เป็นรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาแบบหนึ่งที่ถูกออกแบบมาให้มีลักษณะเป็นหนังสือสามมิติมีภาพและตัวหนังสือเมื่อเปิดอ่านหนังสือ ภาพประกอบในเล่มจะลอยออกมาจากพื้นกระดาษในเล่มหนังสือ เหมือนกับว่าจะลอยออกมาหาผู้อ่าน เมื่อหนังสือถูกปิดลงภาพก็จะถูกพับเก็บลงไปทีเดิมจึงทำให้รู้สึกได้ว่าหนังสือมีชีวิต สามารถมีการโต้ตอบได้จึงกระตุ้นให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้มากขึ้น

23. ความสำคัญของหนังสือสามมิติ

หนังสือสามมิติ มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ คือ (1) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน (2) เป็นเครื่องมือปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม (3) เป็นเครื่องมือช่วยแสดงให้เห็นสภาพของสังคมในอดีต และ (4) เป็นเครื่องมือช่วยช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว

24. ส่วนประกอบของหนังสือสามมิติ

หนังสือสามมิติ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 5 ส่วน คือ (1) หน้าปก (2) รูปเล่ม (3) เนื้อเรื่อง (4) ภาพประกอบเนื้อหา และ (5) กิจกรรมท้ายเล่ม

สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ให้ความรู้

25. ความหมายของตำราทางการศึกษา

ตำราทางการศึกษา เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษาที่ให้ความรู้ที่เป็นผลงานทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้นอย่างเป็นระบบ ตำราทางการศึกษาจะมีเนื้อหาครอบคลุมเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ลักษณะการเขียนจะเน้นทางด้านวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เนื้อหาสาระของตำราทางการศึกษาต้องมีความถูกต้อง ทันสมัย มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

26. ความหมายของหนังสือพิมพ์ วารสาร และจุลสาร

หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่รายงานข่าวสารทั้งที่เป็น ความรู้ ความบันเทิง ข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งเนื้อหาสาระอื่น ๆ ที่น่าสนใจ และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละวันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วารสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์เป็นเล่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทางด้านวิชาการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ เฉพาะศาสตร์ด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนั้นจะเกี่ยวข้องกับบทความทางวิชาการ บทความ การวิจัย ความรู้ทางวิชาการ และความก้าวหน้าทางวิทยาการเพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

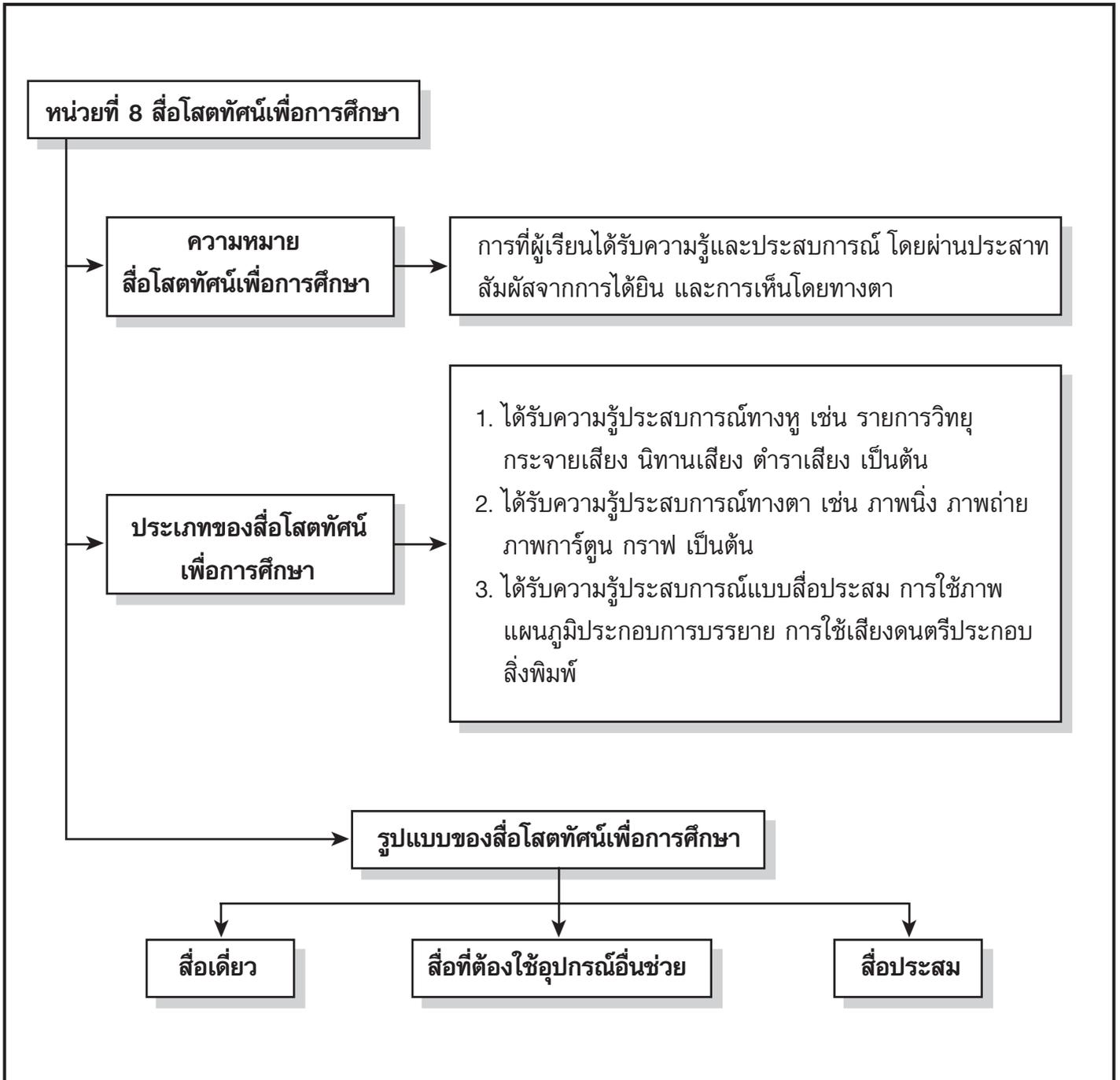
จุลสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ขนาดเล็กที่มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเฉพาะด้าน จบสมบูรณ์ในเล่มส่วนมากจะจัดทำขึ้นโดยหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงาน หรือเพื่อจัดพิมพ์ในเรื่องที่มีความสำคัญหรือเป็นที่สนใจในขณะนั้นพิมพ์แจกให้กับประชาชน ห้องสมุด และหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจ

27. ความหมายของโปสเตอร์ แผ่นพับ และป้ายนิเทศ

โปสเตอร์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ หรือแสดงเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวแนวคิดที่เป็นข้อเท็จจริงแก่ผู้ชม นำเสนอเนื้อหาให้เด่นชัดเพียงประเด็นเดียว สามารถดึงดูดความสนใจด้วยภาพประกอบข้อความสั้น ๆ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจและจับใจความเนื้อหาในโปสเตอร์ได้ในระยะเวลาสั้น ๆ

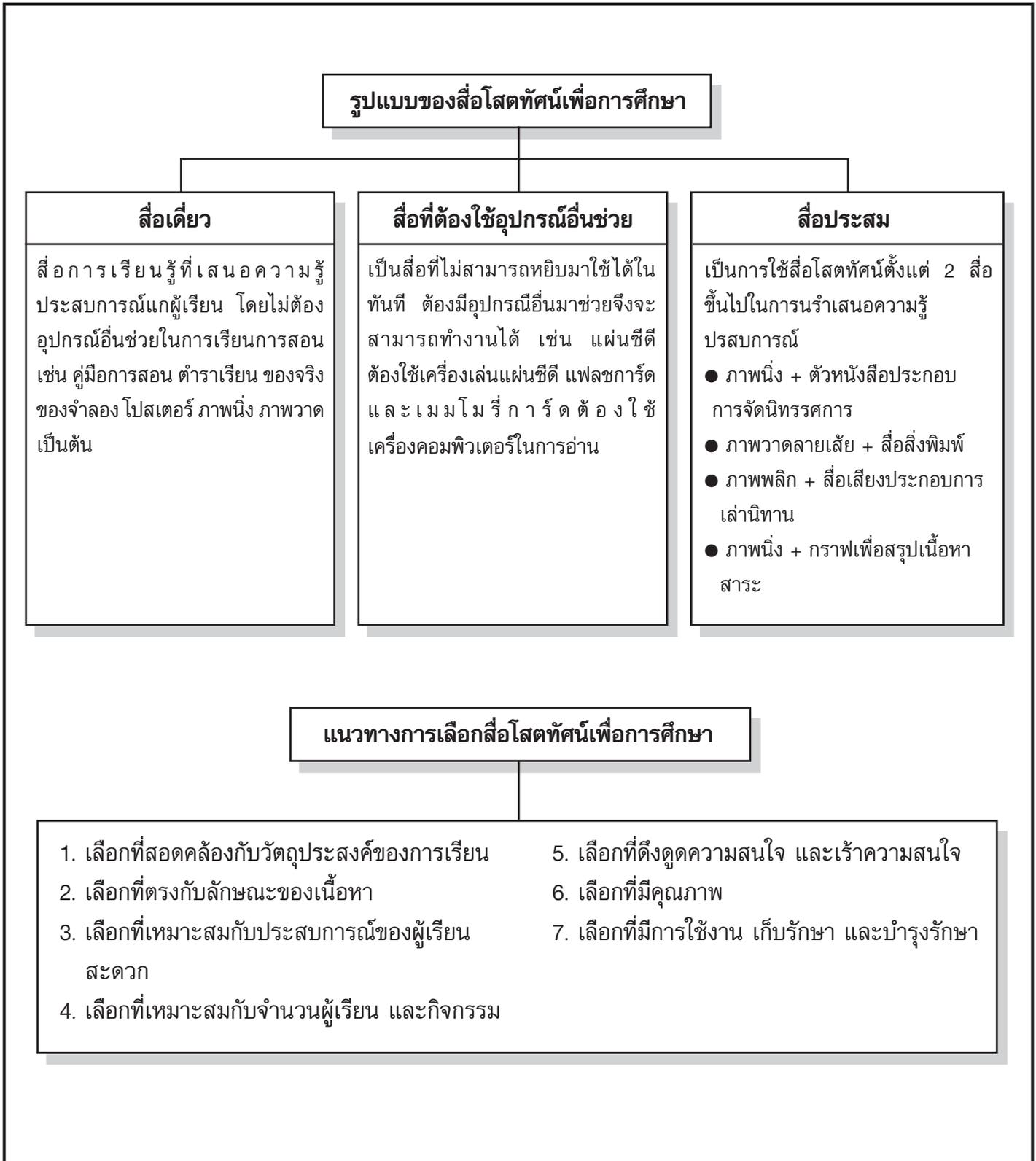
แผ่นพับ เป็นสิ่งพิมพ์มีวัตถุประสงค์เพื่อบอกข่าวสาร และรายละเอียดข้อมูลได้ครอบคลุมโดยนำเสนอเป็นเนื้อหาสั้น ๆ เพื่อบอกกล่าว หรือแนะนำเรื่องราว จะพิมพ์จากกระดาษแผ่นเดียวแต่พับได้เป็นหลายทบ เพื่อให้สามารถบรรจุเนื้อหา แผ่นพับจะถูกออกแบบมาให้พกพาสะดวก

ป้ายนิเทศ สื่อการสอนที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อกระตุ้น หรือสร้างความสนใจนักเรียน หรือเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนหรือบุคคลทั่วไป ออกแบบเพื่อจัดแสดงเรื่องราวหรือความรู้อย่างสั้น ๆ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ลักษณะทั่วไปของป้ายนิเทศอาจประกอบด้วยภาพ ข้อความสั้น ๆ วัสดุ 3 มิติ กระดาษที่ใช้ตกแต่ง เป็นต้น

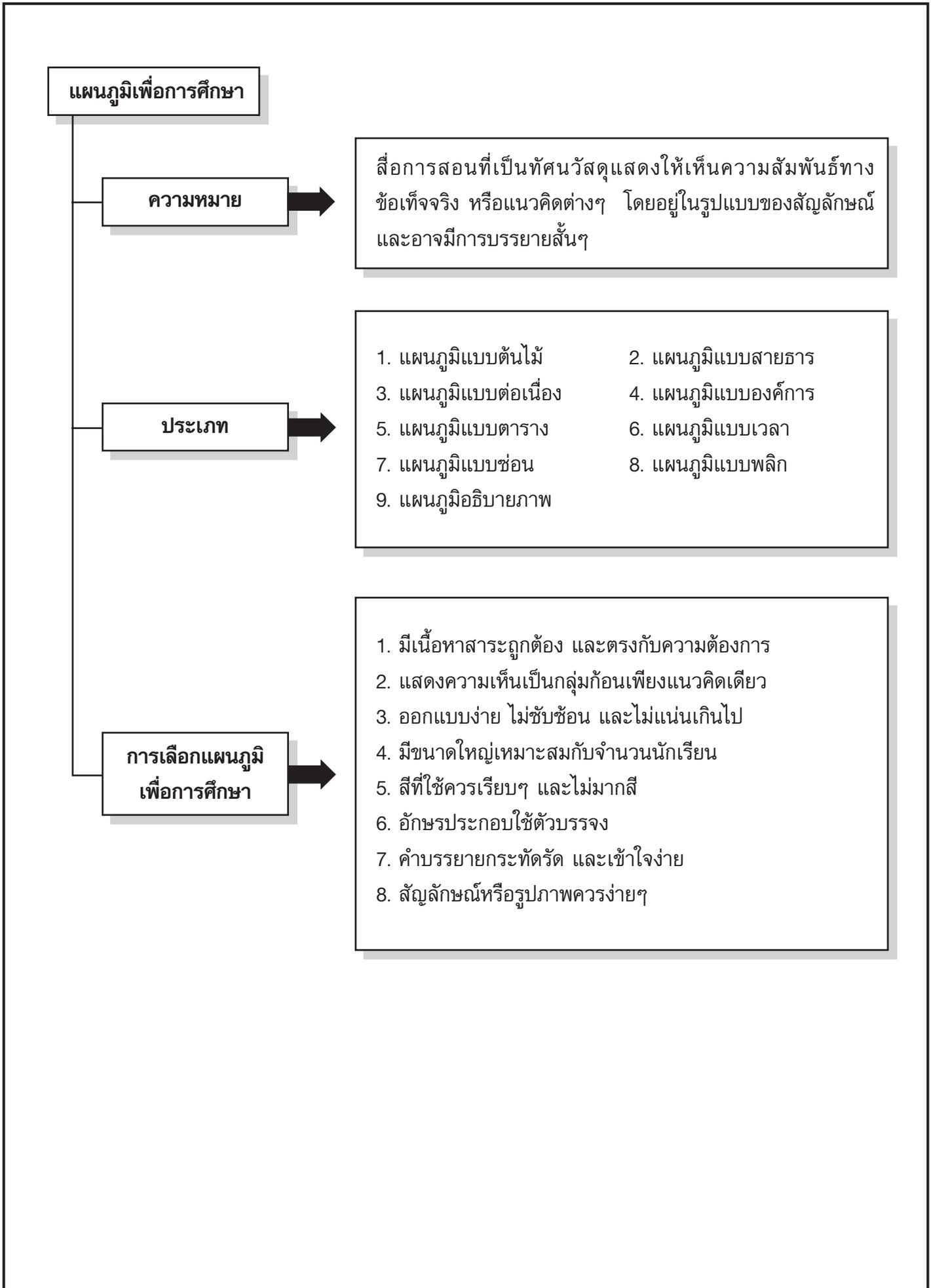

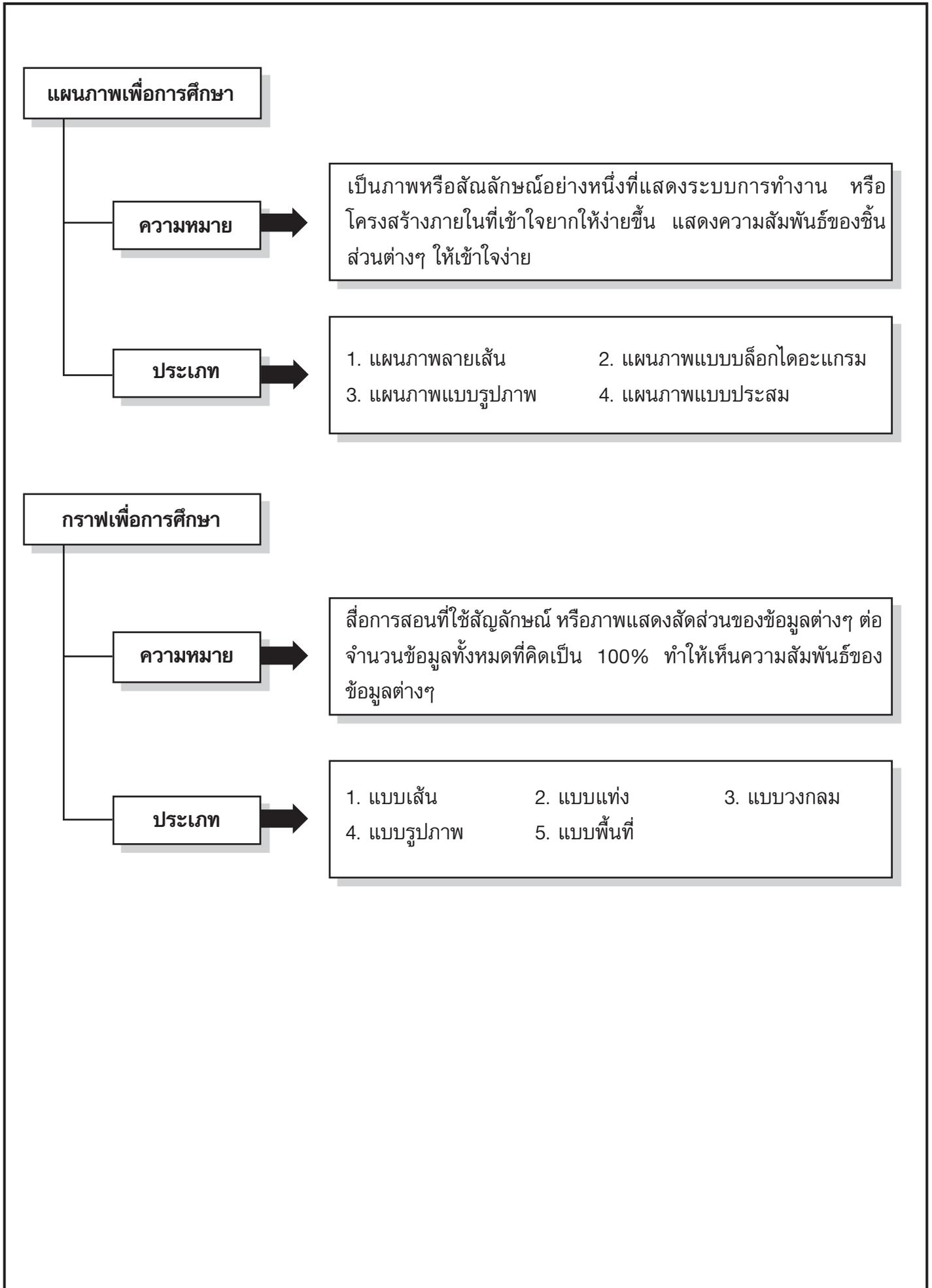
สื่อทัศน # 8.2

รูปแบบของสื่อทัศนเพื่อการศึกษา

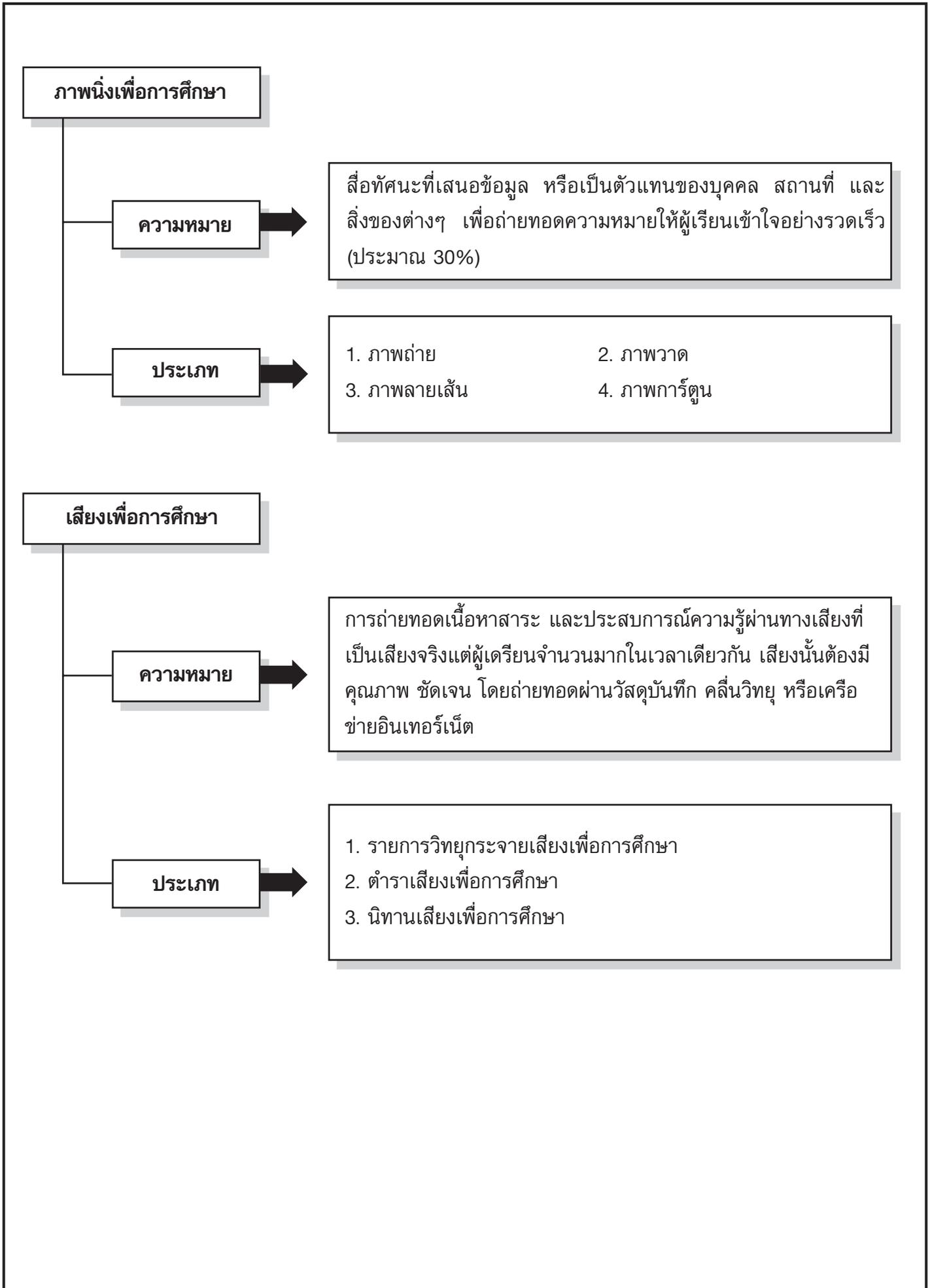

โสตทัศน # 8.4 แผนภูมิเพื่อการศึกษา

โสตทัศน # 8.6 ภาพนิ่งเพื่อการศึกษา

แบบประเมินตนเองหลังรับการสอนเสริม

ครั้งที่ 1

ชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คำชี้แจง จงใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ถูก และใส่เครื่องหมาย X หน้าข้อที่ผิด

- _____ 1. เทคโนโลยีการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวัสดุและอุปกรณ์
- _____ 2. กลุ่มพัฒนาการนิยามหรือพัฒนาบาท เชื่อว่าเทคโนโลยีการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนของผู้เรียน
- _____ 3. องค์ประกอบหลัก หมายถึง องค์ประกอบที่ทำให้ระบบดำเนินไปอย่างราบรื่น
- _____ 4. การวิเคราะห์ระบบการศึกษา เป็นการหาข้อมูลของระบบหรือการดำเนินงานที่เป็นอยู่ปัจจุบัน
- _____ 5. ระบบการศึกษาทางไกลแผน มสธ. 2543 ควรมีชั้นพัฒนาชุดการสอนทางไกล
- _____ 6. พฤติกรรมด้านคุณลักษณะสำคัญของนักบริหาร คือ ความขยันและอดทน
- _____ 7. วิธีการด้านวิชาการ เป็นวิธีการปฏิบัติตามหลักการ เป็นขั้นตอนอย่างมีระบบของนักวิชาการ ผู้สอน และผู้เรียนเกี่ยวข้องกับวิธีการพัฒนาหลักสูตร วิธีการสอน และวิธีการเรียน
- _____ 8. สภาพแวดล้อมจิตภาพ หมายถึง ความจรรโลงใจและความประหยัด
- _____ 9. ขอบข่ายของการจัดการทางการศึกษา คือ การแก้ปัญหาทางการศึกษา
- _____ 10. แบบจำลองการสื่อสารของ เดวิด เบอร์โล คือ S - P - R - C
- _____ 11. วิद्यุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือสื่อสารการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร
- _____ 12. สื่อสิ่งพิมพ์ใช้เป็นหลักฐานทางวิชาการและกำหนดแหล่งอ้างอิงที่มาของข้อมูลได้ชัดเจน
- _____ 13. รูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการศึกษา ประเภทหนังสือนิทานมีการจัดทำขึ้นจากรื่องราวที่มีการเล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ
- _____ 14. การเลือกสื่อโสตทัศนควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และใช้ร่วมกับสื่ออื่นได้หลากหลายสื่อ
- _____ 15. แผนภูมิแบบสายธารเริ่มจากหน่วยย่อยแล้วมารวมกันเป็นหน่วยใหญ่เหมือนกับแม่น้ำสายหลักหลายๆ สายไหลมารวมกัน

